

„Az érték szelíd, de követel”

Kamarás István: Íme az ember

*Értékmegőrzés
a gyermeki tevékenységen keresztül*

Budaörsi Vackor Óvoda

Pedagógiai Programja

BUDAÖRSI VACKOR ÓVODA

Az óvoda hivatalos elnevezése

2040 Budaörs, Szabadság u. 136. 06 23 420 163

Az óvoda pontos címe, telefonszáma

032751

Az óvoda OM azonosítója

Budaörs Város Önkormányzata

2040 Budaörs, Szabadság út 134. Telefon: 06-23-420-008

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma

76/2026. (V.20.) KMISB sz. határozat

Az óvoda alapító okiratának száma, kelte

Budaörs Város Önkormányzata

Az engedélyező szerv neve

Balázné Miczák Katalin

Az óvoda igazgatója, a program benyújtója

Tartalom

I.	Programunk küldetése, filozófiája	4
II.	Pedagóguskép, gyermekkép, óvodakép	5
III.	Az óvodai élet megszervezése	7
IV.	A program nevelési feladatrendszere.....	12
V.	Az óvodai élet tevékenységformái.....	20
VI.	A különböző tevékenységi formák és szinterek bemutatása.....	28
VII.	Inklúzió, integráció.....	48
VIII.	Gyermekvédelem.....	71
IX.	A gyermek fejlettségállapotának mérése, a pedagógiai munka dokumentációi.....	76
	Érvényességi rendelkezések.....	78
	Legitimáció	79
	Melléklet:.....	80
	A „Zöldóvoda” kritériumrendszere.....	80
	1. sz. függelék.....	84
	Kötelező eszközök és felszerelések jegyzéke	84

I. Programunk küldetése, filozófiája

Programunk a hazai óvodai nevelés értékeire, nemzeti sajátosságaira, pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire a nevelésügy nemzetközi elismert gyakorlatára, Magyarország Alaptörvényeinek értékeire, az emberi és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok, s a szülők igénye által képviselt értékrendszerre épül. A gyermeki tevékenységeket, mint gyöngyszemeket, erre az értékmegőrzésre fűztük fel.

Fő célunk a gyermekek környezettudatos szemléletének megalapozása, **a Zöld Óvoda cím megtartása.**

Programunk a környezeti nevelést kiemelten kezeli, tartalmazza a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséget.

A társadalmi változások miatt ma már az értékek átadása a család és az intézmények – köztük az óvoda- közös feladatává vált. Programunkban olyan értékeket fogalmazzunk meg, melynek alapja a gyermek és a gyermekkor reális ismerete és a szülők jogos elvárására épül.

Pedagógiai alapelveink meghatározásánál abból indultunk ki, hogy

- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok, és alapvető szabadságok tiszteletben tartására kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával
- a gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

Alapértékünk a gyermek tisztelete, szeretete, elfogadása oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

A szabad játék fontosságát, értékét, a gyermek fejlődésének elősegítésében betöltött egyedülálló szerepét a legfontosabbnak tartjuk óvodai életünkben.

A gyermekkor szépségeit, értékeit meg kell őriznünk.

Az óvodáskor számunkra nem a teljesítményközpontúság, nem a szándékos tanulás kora. Értéknek tartjuk ugyan a tudást s az értelmi fejlődést, de csak azt, amely a megismerőtevékenységek, a kíváncsiságot felkeltő cselekvések, a szűkebb és tágabb környezetben gyűjtött tapasztalatok sorozatán alapul. Kulturális érték az anyanyelv is,

melyet kiemelten kezelünk. Egyedülálló szakmai és társadalmi értékek az óvoda zenei, irodalmi anyagában lévő mondókák, dalos játékok, népmesék. Majdani alapjai, kiinduló pontjai a felnőtt műveltségnek. Nagy érték gyermekeink egészsége, mellyel szintén hangsúlyozottabban foglalkozunk. Mint német nemzetiségi nevelést folytató óvoda tiszteletben tartjuk a nemzetiségi kultúra értékeit, hagyományait. Figyelünk a szülőkre, a családra és az együttes nevelést megvalósító partnerkapcsolatra törekszünk. Programunk vegyes és homogén csoportokban egyaránt alkalmazható.

II. Pedagóguskép, gyermekkép, óvodakép

Pedagógusképünk

Olyan óvodapedagógusok, akiket a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, befogadó, segítőkészséget előtérbe helyező gyermekszerepet jellemez, s az óvoda programjában megfogalmazott értékeket át tudják venni és adni. Lehetőségünk van az önállóságra, a kezdeményezésekre. Igényünk van az önképzésre, a továbbképzésre, a szaktudás megújítására.

A német nemzetiségi csoportban dolgozó óvónők ismerik és ápolják a magyarországi német tradíciókat és kultúrát. Azonosulnak vele. Az óvónő elsődleges modell, nyelvi minta, ezért örömmel, jól, magabiztosan beszél németül, melyet a napirend cselekvéseiben is következetesen használ. Sokféle módszert ismer, melyeket kreatívan a szituációnak megfelelően alkalmaz.

Gyermekképünk

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakoztatásában az őket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesüljön, meglévő hátrányai csökkenjenek.

Nincs helye az óvodában semmiféle előítélet kibontakozásának

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik a mozgásban, a közösségi és egyéni életükben örömet lelik. A természet és a környezetvédelem életük szerves részét képezi. Akik önállóak, érdeklődőek, kíváncsiak, nyitottak az újra, toleránsak, fegyelmezettek, kitartóak, kreatívak. Gondolkodásukat a problémamegoldó képesség jellemzi, mely a tapasztalatszerzésen alapul, s nem a mechanikus bevésésen. Az óvodáskor végére a különbözőségekkel természetes módon együtt él, s korának megfelelő mértékben empatikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs. Tiszteletben tartja a többségi és a német nemzetiségi kulturális értékeket, s a sajátos nevelési igényű gyermekeket.

Óvodaképünk

- Nevelési folyamatunkban legfontosabb értéként jelenik meg a gyermekek szeretete, tisztelete, megbecsülése és bizalma. A jövőben is ez az egyik legfontosabb érték számukra.
- Tiszteletben tartjuk, hogy az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Nevelési elveink és módszereink lehetővé teszik a gyermekek személyiségfejlődését, az egyéni készségek és képességek kibontakoztatását.
- A pedagógiai hatások a gyermekek személyiségéhez igazodnak.
- Gondoskodunk a gyermeki szükséglet kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.
- Az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységeket kínálunk, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra, e tevékenységeken keresztül az egyéni képességekhez igazodó műveltség tartalmakat és emberi értékeket közvetítünk.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetet biztosítjuk.
- Hagyományainkat a jövőben is ápoljuk, ezzel is gazdagítva gyermekeink és családjaik élményvilágát és kultúráját.

- Olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára.
- A pedagógiai és erkölcsi értékeinket továbbra is megőrizzük, tiszteletben tartva a szakmai önállóságot, serkentjük a belső innovatív munkát.
- A fenntartó támogatásával és pályázati lehetőségek felhasználásával tisztább és csendesebb környezetet biztosítunk.
- Az alapítvány működésével biztosítja a tárgyi felszerelések gyarapítását, a kirándulások, óvodai rendezvények színvonalasabb megvalósulását.
- Szakmai tudásunkat folyamatosan fejlesztjük, megújítjuk.
- A német nemzetiségi nevelést színvonalasan, szakmailag tartalmasan végezzük, arra törekszünk, hogy a német nemzetiségi csoportban a német nyelv elsőbbséget élvezzen.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

III. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos megnevezése:	Budaörsi Vackor Óvoda
Az óvoda pontos címe, telefonszáma:	2040 Budaörs, Szabadság u. 136. Tel: 06 23 420 163
Az óvoda fenntartója, címe telefonszáma:	Budaörs Város Önkormányzata 2040 Budaörs, Szabadság u. 136. Tel: 06 23 447 800

Jogszabályban meghatározott közfeladat: A helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 6. pontjában, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 1. §-ában alapján a tanulók nevelés-oktatással összefüggő feladatok ellátása.

Az óvoda alaptevékenysége:

- Három éves kortól az iskolába lépésig, gyermek óvodai nevelése, gondozása, iskolai életmódra való felkészítése.
- A szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján ellátja a sajátos nevelési igényű (beszéd fogyatékos, hallássérült) gyermekek integrált nevelését.
- Óvodai nevelés, ellátás.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása.
- Nemzeti és etnikai kisebbségi óvodai nevelés, ellátás
- Egyéb oktatást kiegészítő tevékenység.
- Óvodai intézményi közétkeztetés.
- Munkahelyi étkeztetés.

Óvodai csoportok száma: 5

A pedagógiai programot a nevelőtestület közreműködésével az igazgató készíti el és hagyja jóvá a szakmai munkaközösségek véleményét és szakmai javaslatait figyelembe véve. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, többletkötelezettség járul, a fenntartó egyetértése szükséges. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

Személyi feltételek:

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája vezet a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés eredményességéhez.

A nemzetiséghez tartozó és a migráns gyermekek esetében a dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi,-óvodai nevelés célkitűzéseit.

A migráns gyermekek nevelésekor az óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

- Az óvoda dolgozóinak száma: 22
- Óvodapedagógusok száma: 11
- Fejlesztő pedagógus: 1
- Pedagógiai asszisztens : 1
- Dajkák száma: 6
- Konyhai dolgozó: 1
- Adminisztrátor: 1
- Kertész, karbantartó: 1

A német nemzetiségi nevelés személyi feltétele a német nemzetiségi óvónői diploma.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja; ugyanakkor, a 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet 33/B. § (5) pontja alapján, a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja reggel 8 óra előtt és a délutáni időszakban a pedagógusok tartós hiányzása esetén.

Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Óvodánk több évtizedes múltat tekint vissza. Kétszintes, öt csoportszobával, jól felszerelt tornaszobával, logopédiai szobával, az alapellátáshoz szükséges felszereltséggel rendelkezik.

A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságát figyelembe véve helyezük el. A csoportszobák kialakításánál törekszünk az egyéni arculat megteremtésére. Főként természetes anyagokból készült eszközöket, játékokat, berendezési tárgyakat vásárolunk.

Célunk, hogy az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

A férőhelyek száma maximálisan 120 fő. Óvodásaink nagy része a lakótelepről, s a közvetlen környezetünkben lévő családi házakból jár, mivel óvodánk a lakótelep elején, s a régi budaörsi település végén épült.

Gyermekeink kis része a német nemzetiségi identitást megőrizni kívánó családokból kerül hozzánk. Ezt az igényt elégítjük ki a nemzetiségi nevelést biztosító csoport szervezésével, a gyermekek jelentkezési létszámától és a személyi feltételektől függően.

Egyre több a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek száma is – munkanélkülivé vált apa, anya vagy mindkettő.

Kicsi (1095 m²), de a modern mászóakkal, csúszdával, hintával beépített, ezen kívül 2 homokozóval, fedett terasszal, biztonságos gumiburkolattal, műfűvel és zajvédő fallal felszerelt udvarunk van. Mindez télen és nyáron egyaránt jól biztosítja a gyermekek mozgásigényének kielégítését. Kihasználjuk a természet adta lehetőségeinket is. Az óvoda a budaörsi hegyek lábánál fekszik, így rendszeresen járunk kirándulni, ahol a gyermekek nem csak mozgásigényüket elégíthetik ki, hanem sok ismerettel is gazdagodhatnak.

Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott helyi nevelési program alapján történhet és a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétével és közreműködésével. Az óvoda a nyári időszakban is biztosítja a fejlesztő foglalkozásokat a gyermekek részére a folyamatos nevelés biztosítása érdekében.

Napirendünk

6.00 – 10.30

Játék a csoportszobában vagy a szabadban.

Testápolás, folyamatos tízórai.

Egyéni, csoportos tevékenységek, részképességek fejlesztése.

10.30 – 12.00	Játék a szabadban, séta, kirándulás, szabad mozgás.
2.00 – 13.00	Ebéd, testápolási teendők.
13.00 – 15.00	Pihenés mesével, altatóval.
14.30 – 15.30	Testápolási teendők, uzsonna.
15.30 – 18.00	Játék a csoportszobában vagy a szabadban. Részképesség fejlesztése egyénileg.

Az óvoda nyitvatartási ideje: 6.00 – 18.00 óráig

Csoportjaink osztott, illetve vegyes szervezettségűek.

Értékközvetítő szemlélet:

Óvodánk, mint nevelési intézmény a 3 - 7 éves gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, megerősítésére, fejlesztésére törekszik.

Számunkra érték a szeretet, egymás elfogadása, a tudás, a kultúra, az egészség, a gyermek és egymás tisztelete, elfogadása. Mindez magában hordozza az átlagtól eltérő, a másságot toleráló magatartást is. Kulturális érték az anyanyelv. A szép magyar beszéd a mondóka, a népmese, a dalos játék a magyar népi hagyományok egyedülálló szakmai értékek. Mivel német nemzetiségi identitást megőrizni kíván óvodánk ezért érték a német nemzetiség hagyománya, kultúrája, nyelve. A nemzetiségi óvodai nevelés mindkét nyelv, a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv fejlesztését szolgálja. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül, a hangsúly a nemzetiségi nyelv fejlesztésén van. A két nyelv használatának aránya az óvodai nevelési év első hónapjaiban, az érintett gyermekek nyelvismerete vonatkozásában végzett felmérés adataira épül.

Mindehhez kapcsolódnak a kulturális szokások az étkezésben, a tisztálkodásban, a közösségi magatartáshoz kapcsolódó szokásrendszerben. Legfőbb érték társadalmukban a család. A család joga és kötelessége a gyermek nevelése melyben mi kiegészítő szerepet vállalunk. Odafigyelünk a szülőkre, a családra ezért az együttes nevelést megvalósító partnerkapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek érdekei az elsődlegesek. A gyermek tevékenykedő lény, tevékenységi vágy jellemzi. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszhető a leghatékonyabban. Bármilyen mozgás, cselekvés felkelti a gyermek figyelmét, és utánozásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. Mindezekből kiindulva

épít programunk a kulturális értékekre és a gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra és a mozgásra. Az óvodáskorú gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, a mozgásra és fő tevékenységi formájára, a játékra alapozva érjük el értékmegőrző nevelési feladatainkat.

IV. A program nevelési feladatrendszere

Az egészséges életmód alakítása

Célunk: Az egészséges életmódra nevelés, a gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek egészséges testi és szellemi fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A napi életritmus kialakítása.
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- A gyerekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása, különös tekintettel a járványhelyzetre.
- Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A szülővel együttműködve a diabeteszes gyermek napirendjének tervezése oly módon, hogy a gyermek a lehető legoptimálisabban vehessen részt a szervezett tevékenységekben.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a környezettudatos magatartás és megalapozása.
- Allergiás és anafilaxiára hajlamos gyermekek óvodai ellátásának biztosítása

Az egészség az ember legdrágább kincse, amelynek igazi értéke akkor tudatosodik, ha elveszítjük azt. Az egészségnevelés értéke számukra azt jelenti, hogy egészséges, edzett, a közösségi és egyéni életben örömét lelő emberkéket neveljünk.

Óvodánk szerencsés helyzetben van, mert olyan környezet veszi körül, amely lehetővé teszi, hogy sokat tartózkodjunk a szabadban. Sok sétára és kirándulásra ad lehetőséget a hegyekkel övezett természet. A friss levegőn való tartózkodás növeli a gyermek ellenálló képességét.

Tornatermünk jól felszerelt, megfelelően biztosítja a gyermekek mozgásigényét és mozgásuk fejlesztését. Az óvoda berendezése, helyiségei, tárgyai, játécai megfelelnek a balesetvédelmi követelményeknek. A gyermekeket a biztonságuk, testi épségük megőrzése érdekében baleset védelmi oktatásban részesítjük, minden év szeptemberébe, melyet az óvodai csoport naplóban rögzítünk. A testi nevelés feladatrendszerét elsősorban a gondozás és a mozgás által kívánjuk megvalósítani. Folyamatos odafigyeléssel, sokirányú gondozási tevékenységgel biztosítjuk a gyermekek komfortérzetét. Megszerettetjük a mozgást.

A tisztálkodás, fogmosás, tiszta ruházat a személyi tisztaság elengedhetetlen követelménye. A napi életritmus a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra. Az elsajátított műveletek technikája beépül, szokássá válik, és fokozatosan odáig jut el, hogy önmagával, ruházódásával, használati tárgyainak kapcsolatban is igényli a rendet, a tisztaságot. Az egészséges életmód elengedhetetlen feltétele a megfelelően rugalmas, folyamatos napirend. A napirendben a legtöbb időt a gyermek legfőbb tevékenysége, a játék kapja.

Étkezés

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálkozása, táplálkozási szokásainak kialakítása. Az étkezésekre azonos időpontokban kerül sor, mert így alakulnak ki és erősödnek meg a táplálkozás feltételes reflexei.

Folyamatos tízóraiztatás esetén is szükség van az étkezések közötti két és fél, háromórás időközre, hogy a gyermek gyomra a következő étkezés időpontjáig kiürülhessen. A tízórai folyamatosan zajlik, de egy meghatározott időn belül (8.00 – 9.15). A kisebbeknél a kulturált étkezési és tisztálkodási szokások kialakítása miatt meghatározott időpontban kezdődik, de a befejezés nem egyszerre történik. Az ebédeltetés és uzsonnáztatás közösen kezdődik minden csoportban.

Önálló főzőkonyhával nem rendelkezünk, de az étlapról kétféle választási lehetőségünk van. Az ételallergiás gyermekek étkeztetése megoldott, diétás étkezést a konyha biztosít. Törekszünk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére; elhagyására.

A szülők segítségével a gyermekek ősztől tavaszig minden nap kapnak gyümölcsöt, zöldséget. Biztosítjuk a megfelelő mennyiségű folyadékot a nap bármely szakában. Amennyiben szükséges, az 1-es típusú diabéteszes gyermekek ellátását feladatspecifikus munkaköri leírás alapján, a jogszabályban rögzített feltételekkel rendelkező dolgozónk végzi.

Alvás, pihenés

Legfontosabb a nyugodt légkör biztosítása. Nem erőszakoljuk az alvást, a mozdulatlanságot. Elalváskor pihenésüket segíti, ha maguk mellé vehetik kedvenc játékukat, személyes tárgyukat. Elalvás előtt mesével vagy altatódallal teremtünk nyugodt légkört.

A gyermek akkor aludt eleget, ha keltés nélkül ébred. Nem ébresztjük fel a mélyen alvó gyermeket akkor sem, ha a pihenőidő véget ért.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- A gyermekek önállóan, biztonsággal látják el önmagukat, kulturáltan viselkednek, étkeznek.
- Ügyelnek saját és mások testi épségére.
- Igénylik a rendet, tisztaságot a környezetükben és saját magukkal szemben is.
- Étkezéseknél helyesen használják az evőeszközöket, önállóan szednek a tálból.
- Megítélik, miből mennyit kérnek. A kancsóból önállóan öntenek. A szalvétát minden esetben használják.
- Étkezés közben halkán beszélnek.
- Eljutnak az első alakváltozásig, testük arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségletük kielégítését szándékosan irányítani képesek.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

Célunk: A gyermekek érzelmi biztonságának, az állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése, az érzelmi intelligencia fejlesztése.

A környezettudatos szemléletet alapozó neveléssel elindítani a természeti és társadalmi környezettel, a környezetvédelemmel kapcsolatos pozitív erkölcsi érzelmeket.

Célunk az, hogy - a gyermek nyitottságára építve - hozzásegítsük a gyermeket a szűkebb és tágabb környezetének megismeréséhez. Törekszünk a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és a családdal való kötődés alapjainak megteremtésére.

Óvodapedagógus feladata:

- Érzelmi biztonságot, bizalmat nyújtó szeretetteljes családi, *kiegyensúlyozott*, nyugodt légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Egyszerre segítse a gyermek szociális erkölcsi érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező, önkifejező törekvéseinek
- Nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be.
- Német nemzetiségi környezet biztosítása a gyermekek számára.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az óvoda együttműködik az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodai nevelés egyik lényeges eleme a szocializáció, amelynek során a gyermeket bevezetjük a társadalomba, elfogadtatjuk velük a társadalom azon legfőbb értékeit, szokásait, amelyet képesek megérteni. Ezen értékek kialakítására, megalapozására éppen az óvodáskorban a legfogékonyabbak. A szocializáció folyamatában a gyermekcsoport tagjai elsajátítják környezetük normáit, szokásait, szabályait, tehát

értékeit. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak fejlődését, a szokás- és normarendszerének megalapozását.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A gyermekek érzelmei a legnagyobb szélsőségek között mozognak. Érzelmeiket, indulataikat sem fékezni, sem leplezni nem tudják. Óvodáskor vége felé, amikor az érzelmi szinkretizmust felváltja az értelmi szinkretizmus, a gyermekek szemlélete realisabbá válik, magatartásukban is megjelennek a belátáson alapuló megnyilvánulások, érzelmi életük kiegyensúlyozottabb lesz. Az érzelmeket olyan erőnek kell tekintenünk, amely a nevelés minden területét és mozzanatát átszövi.

Fejlesztünk kell a gyermeki fogékonyságot az új tartalommal töltött érzelmi benyomások befogadására, olyan helyzeteket kell teremteni, ahol mód nyílik az érzelmeik átélésére, és annak cselekvésben történő gyakorlására, pl. báb, dramatizálás, szituációs játékok, dráma játékok, egyéni és közös élmények.

A személyes példa modellértékű, hiszen ha a felnőtt valamilyen pozitív jelenséget derűsen fogad, a gyermekek is hasonlóan reagálnak az eseményekre. Ugyanúgy a durvaság láttán elszomorodó pedagógusi példa a gyermekekre is átragad.

Az óvodapedagógus a gyermekek közösségi életének irányítója. Közte és a gyermekek között létrejött érzelmi kötődés, a csoport egészére gyakorolt befolyás leghatékonyabb eszköze. A gyermekek érzékenyen reagálnak az óvónő érzelmeire. A pedagógus viszonya egy-egy gyermekhez akaratlanul is hat a csoporton belüli kapcsolatokra, a gyermekek egymás iránti érzelmeire és magatartására.

Külön fejezet a kisgyermekek életében az első találkozás az óvodával, amely szinte minden gyermek esetében alapvetően határozza meg az óvodához fűződő későbbi kapcsolatát. Ebben az időszakban mindenféle érzelmi megnyilvánulást természetesnek

kell tartani. Nagy körültekintést, türelmet, gyöngédséget igényel egy kisgyermek a befogadás ideje alatt.

A nyár folyamán a leendő kiscsoportosoknak lehetőségük van megismerkedni az óvodával s az óvodapedagógussal a szülők kíséretében.

Kiscsoportban a gyermekeket hetente növekvő létszámmal fogadjuk. A gyermek a szülő jelenlétében ismerkedik az óvodai környezettel, társaival, az óvónővel.

A befogadás alatt igény szerint a szülő bent tartózkodhat gyermekével a csoportszobában.

A befogadás előtt a kiscsoport óvodapedagógusai és a kicsik szülei, szülői értekezlet keretében megismerkednek egymással, megismerik az óvoda házirendjét, s a beszkoktatás ideje alatt előforduló problémákat megbeszélik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, az őket körülvevő felnőttekhez. Udvariasak, használják, a kérem, köszönöm szót.
- A gyermekeket, társaikat keresztnévükön szólítják. A felnőttek keresztnéve után használják a „néni” szót.
- Az óvodába érkezéskor és távozáskor köszönnek a gyermekeknek és felnőtteknek.
- Kialakul bennük társaik ellentétes véleményének udvarias elfogadása, kerülük a durvaságot, a verekedést.
- Elfogadják társaikat, a másságot, tudnak másokkal együtt érezni .
- Kialakul bennük az őszinteség és az igazmondás.
- Társaikhoz, az óvoda dolgozóihoz, szüleikhez figyelmesek.
- Tisztelik szüleiket és a felnőtteket egyaránt.
- Kisebb konfliktusaikat képesek egyedül megoldani. Tudják az adott tevékenységek által megkívánt magatartási formát, s képesek ezt betartani.
- A megkezdett munkát befejezik.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre, készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadják a közösségi élet normáit,

- A nyelvi készség fejlesztése. Kommunikációs (verbális és nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek differenciált fejlesztése a hátrányok, lemaradások csökkentése, a kiemelkedő képességű gyermekek magasabb szintre való eljutása a fejlesztő pedagógus, segítségével.

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, és nevelés megvalósítása

Célunk: Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése valamennyi tevékenységi forma keretében.

Az óvoda pedagógus feladata:

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása, beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel.
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- A gyermek meghallgatása, gyermeki kérdések támogatása.
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, valamint az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás) fejlesztése.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása, folyamatos, összefüggő beszéd kialakítása.

Német nemzetiségi nevelés:

- Rendszeres visszatérő kommunikációs helyzetek teremtésével biztosítja az utánzásokon alapuló német nemzetiségi nyelv elsajátítását.

Érték a tudás, az értelmi fejlődés, amely megismerőtevékenységek sorozatán alapszik. Az óvodáskorú gyermekek megismerőtevékenysége elsősorban a 3-7 éves kor fő tevékenységi formájához, a játékhoz kapcsolódik. Az önkéntelen folyamatok dominanciája figyelhető meg az érzékelésben, észlelésben, emlékezésben, figyelemben

és gondolkodásban is. Motivációs háttere a kellemes, a kívánatos, az érdekes. Az érés spontán és tervszerű hatások következménye.

A fejlődés tendenciája az önkéntelen folyamatok szándékos tevékenységgé válása, amely az óvodáskor végére, az iskoláskor elejére valósul meg. A nevelési célok elérése érdekében a sajátosan szervezett tevékenység, a tervszerű hatások alakító szerepe döntő jelentőségű számunkra.

3-7 éves gyermekeink gondolkodásán feladatmegoldásokat, a valóság lényegének nyelvi – fogalmi eszközökkel történő összefoglalását, továbbá gondolati műveletekkel való megértését értjük, mely sajátos jegyeket, egymásra épülő szinteket mutat.

- Számunkra tehát a fejlődés lényege az, hogy a gyermek aktív cselekvéssel szerezze meg a Gyermekeink kíváncsiak, érdeklődők, nyitottak, az ismeretlent megismerni vágyók, aktívak a tevékenységekben.
- Gondolkodásukat jellemzi a problémamegoldó képesség.
- Képesek a nyelvi gondolkodásra.
- Felismerik az ok-okozati összefüggéseket.
- Észreveszik az azonosságokat és különbségeket.
- Biztonsággal mozognak környezetükben.
- A gyermekek használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Élményeiket összefüggően elmondják.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, a jövő idejű igeidőt és az igemódokat.
- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

Nyugodtan, figyelmesen környezethez való alkalmazkodás lehetőségét, az ok-okozati összefüggés lényegét.

A gyermek gondolkodása és beszéde szoros kapcsolatban van egymással, együtt fejlődnek. Amint gondolkodása nagyobb teljesítményekre képes, beszéde is fejlődik mind szóanyagában, mind folyamatosságában, struktúrájában.

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt rendszer, amelyet a gyermek sokféle tevékenység közben a felnőttekhez, társaikhoz való viszonya alapján sajátít el. Éppen ezért az anyanyelv fejlesztése kiemelt jelentőségű. Az anyanyelv használata szerves része óvodai életünk minden mozzanatának, a nevelés egyéb folyamatának, ezért nem kezelhető elszigetelten. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt irodalmi élmények befogadására. A fejlődés alapja az óvónő helyes, szeretetteljes mintaadása, a jó csoportlégkör kialakítása.

Beszédhibás, dyslexia, dysgráfia tüneteit mutató gyermekekkel szakképzett logopédus foglalkozik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- meghallgatják az óvónőt és társaikat. Saját kérdéseiket, válaszaikat, gondolataikat ahhoz igazítják.

A német nemzetiségi nyelv fejlődés jellemzői az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- A gyermekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a nemzetiségi kisebbség kultúrája és nyelv iránt.
- Életkorának és egyéni képességének megfelelően rendelkezik olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a kisebbség nyelvén közvetíteni.
- Tájékozódni tud a kommunikációs helyzetekben.

V. Az óvodai élet tevékenységformái

A játék

A kisgyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, mely áthatja egyéb tevékenységeit, egész személyiségét formálja. Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Célunk: A gyermekek elemi szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet.

Az óvodapedagógus feladata:

A gyermeknek módjában álljon nézelődni, válogatni, s számára a legvonzóbb tevékenységbe belefogni. Minden gyerek szabadon választhasson társat a játékhoz, de legyen lehetősége az egyedüllétre is. A játékeszközöket szabadon birtokolhassa. Ennek biztosításával az elmélyült, hosszan tartó játékot, annak zavartalanságát segítjük elő.

A csoportszobában szabadon rendelkezhetnek, kreatív módon használhatják fel a tárgyakat. A csoportszoba a gyerekek spontán érdeklődésének megfelelően átrendezhető. A gyerekek aktív közreműködők: tervezés, szervezés, megvalósítás terén. Így alakul ki a gyermekben a különböző szempontok figyelembe vételének képessége, a dönteni tudás, a szituációkhoz alkalmazkodás.

A játékelrakás, rendrakás rugalmas kezelése is a jó játék feltételeit biztosítja (pl. tízórai után legyen lehetősége a gyerekeknek visszatérni a megkezdett játékhoz.) A megkezdett játékok addig folytatódhatnak, ameddig a gyermek igényli.

Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása. Olyan alaphangulat megteremtése, amely sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé. A nyugodt légkör feltétele a magatartási formák, szabályok kialakítása. Szabály legyen kevés, de azokat következetesen tartassuk be.

Az óvónő játsszon együtt a gyerekekkel, szükség és igény szerint, az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását nem direkt reakcióval, hanem támogató, serkentő, ösztönző magatartásával biztosítsa.

Az együttjátás arra is lehetőséget ad, hogy az óvónő belülről segítse a gyerekek saját elképzeléseinek megvalósítását, megértse a gyerekek viselkedését, megtalálja a mélyen rejtőző okokat, segítsen a feszültségek önmegoldó levezetésében.

Érdeklődés, komoly figyelem kifejezése a gyermeki közlések iránt, készséges válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársként nyelvi kifejezésminták adása.

- Ügyeljen a szabad játék túlsúlyának érvényesülésére.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb értéke, és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat- a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. Az utánzás

a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi-, a motoros-, a kommunikációs képességek, az érzelmi- és akarati tulajdonságok, a szociális játék a magatartásban - a gyermek szabadon választott önkéntes tevékenységében - integráltan fejlődik. A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek, vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legnagyobb mutatója. Annak a gyerekeknek, aki szabadon, kreatív módon használhatja a rendelkezésére álló eszközöket, és lehetősége van befejezni a maga választotta tevékenységeket, fejlődése jó irányba halad.

Lehetősége nyílik a játszótársak megválasztására –együtműködésre, vagy elutasításra– a probléma helyzetek és konfliktusok önálló megoldására, a társakkal való egyezkedésre, így szociális fejlődése is biztosított. Mindezen tevékenységek közben számos kommunikációs helyzet alakul ki, s ennek a beszédfejlődésben is fontos szerepe van. A játék szabad cselekvések sorozata. Nem produktív. Nem az eredmény, a teljesítmény, a végtermék a fontos, hanem maga a folyamat. A játék valóságyszerű, de nem valóságos. A valóságból származó élmény maradványokon, tapasztalás elemeken alapszik. A mindennapi dolgokat a gyerekek a játék logikája szerint kapcsolják össze, ennek segítségével lépnek ki a megszokott valóságból a játékba.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- Változatos tevékenységek gyakorlásával önismeretük fejlődik.
- Séták, kirándulások során gyűjtött természeti kincsekkel manipulálnak, alkotóan tevékenykednek.
- A játékok, építőelemek tulajdonságát megismerték (szín, alak, forma, nagyság), a velük való tevékenység során fejlődött finommozgásuk.
- A fejlesztő játékok napi használatával fejlődött gondolkodásuk, problémamegoldó képességük, figyelmük, kitartásuk, önfegyelmük, kudarctűrő képességük.
- A játékban örömet lelnek, képesek arra, hogy egy játéktémát több napon keresztül is játszanak.
- Az együtt játszás igénye kialakul.
- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök elkészítésével, azokat játékukban alkalmazzák.
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.

- Alkalmazkodnak egymáshoz és betartják a játékszabályokat.
- Környezetük tárgyait képesek kreatív módon felhasználni.
- A játék során olyan tulajdonságok, magatartásformák alakultak ki, amelyek a későbbiekben meghatározóak lesznek.

A német nemzetiségi nevelés célja és feladata a játéktevékenység területén

A játékot tekintjük a német nemzetiségi nyelv és kultúra elsajátítás alapjának. Játékhelyzetekben lehetőség adódik a nyelvi szituációk megteremtésére, a gyerekek játék közben szinte észrevétlenül sajátítják el a játék menetéhez szükséges beszédmodelleket a tevékenykedés, a kommunikálás, látás, hallás egy időben történő érzékelésével.

Az ismétlődő kommunikációs helyzetek segítik az utánzás alapján történő elsajátítást.

A játéktevékenységek különböző fajtái számtalan lehetőséget nyújtanak a szókincs gyarapítására, a beszédértés, beszédhallás fejlesztésére. A játékszerek használata, s azok német nyelven való megnevezése aktívan bővíti szókincsüket. Szerepjátékok alkalmával a gyermekek különböző beszédformákat, beszédhelyzeteket gyakorolnak. Ugyanakkor különböző történetet, élményeket, meséket játszanak el, amelyekkel bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük, beszédhallásuk. Az irányított játék különböző fajtáin keresztül a gyerekek spontánul utánozva sajátítják el a nyelvet.

A nyelvi szabályokat az óvónő határozza meg (pl. a szabályjátékok). A dramatizálásnak, bábozásnak igen nagy jelentősége van a nyelv elsajátításában, fejlesztik a hallás utáni megértést, majd szerepjátékokban nyújt segítséget a beszédkézség fejlesztésében. A gyakorló játék irányított verbális formája is nagy lehetőség a beszédértés és beszédhallás fejlesztésére (ujjkiolvasók, ügyességi játékok, mondókák). Az óvónő a játék során olyan beszédhelyzeteket teremtsen, amelyek érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermek számára.

Munka jellegű tevékenységek

Célunk: A rájuk bízott munkát szívesen végezzék, a munkavégzés során alakuljon ki az életkornak megfelelő kötelességtudat, és tapasztalják meg a másokért végzett munka örömét.

Az óvodapedagógus feladatai

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, azok feltételeinek biztosítása.
- Szerezzék meg az együttműködés képességét, szervezzék meg önállóan munkájukat.
- Problémahelyzetekben segítsék a gyerekeket, hogy saját megoldást találjanak, éljék át a siker élményét.
- A munkamegosztásban az egyéni képességeket vesszük figyelembe.
- A hibák kijavítására adjunk lehetőséget.
- A munka a környezetismereten, a környezet rendben tartásán, annak megbecsülésén, a környezet védelmén alapuljon.
- Biztosítsa a megfelelő helyet, időt, eszközt ahhoz, hogy a gyerek számára a munka örömet jelentsen.
- A munkafajták megtervezése a gyermekek életkorához igazodva.

Munkára nevelésünk eredményessége a gyermek – felnőtt érzelmekre épülő, szeretetteljes kapcsolatán alapul. Ebben a kapcsolatban élük át az élményt, alakulnak érzelmeik, fejlődnek finommotoros képességeik. Megértik, hogy a munkát valamilyen cél elérése érdekében végezzük, és ennek haszna, értéke van. A gyermek, munka jellegű tevékenysége örömmel végzett aktív tevékenység legyen, melyben a játék és a munka összefonódása minden tevékenységet átsző, azokat gazdagítja, nevelői hatásait fokozza.

A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége. A közösen végzett munka segíti a szocializációt is. A közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Mivel az óvodáskorú gyermek értelmi fejlődése az észlelésen alapul, ezért olyan feladatok elvégzéséhez teremtünk lehetőséget, amit érzékszerveik segítségével be tudnak fogadni. Olyan élményeken keresztül tesszük érdekessé, megvalósíthatóvá ezeket a feladatokat, aminek következtében szívesen és önként vállalják a munkát. Az óvodai gyermeki munkavégzést a felnőtt modell határozza meg.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Visszajelzéseinkkel fejlesztjük a gyermek igazságérzetét, lelkiismeretességét, felelősségérzetét, őszinteségét, esztétikai érzékét és szociális érzelmeit.

Lehetőséget adunk arra, hogy a saját személyük, illetve a csoport érdekében maguk végezzenek olyan munkát, amelyre képesek. Kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan végzik ezeket a tevékenységeket.

A gyerekek az óvodában elsősorban a csoportért végeznek munkát: pl. naposi vagy egyéb középső csoporttól, terem átrendezése, játékok elrakása, udvar gondozása, üzenetek átadása, illetve ajándékkészítés. A munka előkészítése közös feladata a pedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek. Engedjük őket önállóan dolgozni, hiszen minden olyan munkát elvégezhet, amihez kedve van és testi épségét nem veszélyezteti. A munka a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok (pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Örömmel segítenek társaiknak.
- Szeretnek meglepetéseket készíteni társaiknak, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.
- Szívesen vesznek részt környezetük esztétikusabbá tételében.
- Megtapasztalják a másokért végzett munka örömét.
- Német nemzetiségi feladat:
- A német nemzetiségi nyelv fejlesztését végző óvodapedagógus feladata a munkára nevelés területén
- Munka jellegű tevékenységek megnevezése németül.
- Német utasítások német nyelvű dalok, mondókák, versikék kíséretében.

- A következő tevékenységek során használjuk a német nyelvű utasításokat: naposi munkánál, rendrakásnál, alkalomszerű munkánál, pl. sütésnél, testápolásnál.

A tanulás

Célunk: Elsődleges célunk a gyermekek kompetenciáinak fejlesztése attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. A tanulást támogató környezet megteremtése. **Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának megfelelően - az eddigi intézményi gyakorlatot folytatva -, a tanköteles kort megelőző évtől a gyermekek számára összesen 45 perc időtartamban, szükség szerint differenciáltan, iskola-előkészítő foglalkozásokat szervezünk.**

Az óvodapedagógus feladata

- A gyermek minél több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- Játékos, cselekvéses tanulás biztosítása.
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- A tanulás folyamatát mindig a legcélszerűbb lépések egymásutánjában tervezzék meg.
- Alkalmazkodjon a gyermeki tapasztalatokhoz, az érdeklődéshez, a gyermekek különböző fejlődési üteméhez.
- A tartalmi és szervezési feladatok megoldása, a gyermekek érdeklődésének felkeltése.
- Életkori sajátosságok figyelembe vétele.
- Ismerje csoportját és az egyes gyermekek fejlődését, haladását.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása differenciált fejlesztés.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében, felzárkóztatásában a szakemberek (fejlesztőpedagógus, pszichológus) segítik a munkát.

A német nemzetiségi nevelést végző óvodapedagógus külön feladata

- Családdal való együttműködés a nyelvi kultúra, hagyományápolás területén.
- A csoport környezete tükrözze a német nemzetiség kultúráját, szokásait, hagyományait.

A tanulás lehetséges formái:

- Az utánzásos minta és modellkövetés magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- A spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- a cselekvéses tanulás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvoda pedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés *felfedezés*
- A gyakorlati problémamegoldás.

Óvodánk számára érték a tudás, az értelmi fejlődés, amely a megismerő tevékenységek sorozatán alapszik. A tevékenységekben megvalósuló tanulás tapasztalatszerzés, amely a külső környezettel való kölcsönhatás során keletkezik, és a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A fejlődés feltétele, hogy az érési folyamatok minél gazdagabban, mintázott környezetben jöjjenek létre, és a belső hajóerők folyamatosan előbbre is haladjanak. A tanulás nem direkt jellegű és nem csak az ismeretek elsajátítására tér ki, hanem a képességek, készségek fejlődésére, szokások kialakítására, az egész személyiség gazdagodására, fejlődésére.

A tanulási – tanítási folyamatban a gyermekek a világról való tájékozódásuk mellett elsajátítják a későbbi tanulásukhoz szükséges viselkedési formákat. Azáltal, hogy értékeket közvetítünk, a gyermekek szellemi erőit fejlesztjük életkori sajátosságaik figyelembevételével. Óvodánkban a tanulás - tanítás nevelésközpontú, s játékba ágyazott. Érzelmi életük gazdagodik azzal, hogy sokféle viszonyt élnek át a megismerés tárgyaival, figyelmük szándékosává válik.

A tanítás-tanulás folyamatában a gyermek cselekvési vágyára, aktivitására építünk.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A német nemzetiségi nevelést folytató csoportban a tevékenységek megszervezése német és magyar nyelven történik, kötött és kötetlen formában. A tanulás munkák követésével és tapasztalás útján, játékba és különböző tevékenységekbe ágyazva, német nyelvi légkörben történik.

A fejlődés eredménye az óvodás kor végére, sikerkritériumok:

- Gyermkeink kíváncsiak, érdeklődők, nyitottak, az ismeretlent megismerni vágyók, aktívak a tevékenységben.
- Biztonsággal mozognak a környezetükben.
- Élményeiket összefüggően elmondják.
- Felismerik az ok-okozati összefüggéseket.
- Gondolkodásukat a problémamegoldó képesség jellemzi.
- Kialakulnak a tanuláshoz szükséges kompetenciák.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek saját szintjükhöz képest fejlődjenek.

VI. A különböző tevékenységi formák és szintereik bemutatása

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célunk: Érdeklődjenek és szeressék a zenei tevékenységeket, zenei képességük életkoruknak megfelelő legyen, a zenei anyanyelv kialakulása elkezdődjön.

Az óvodapedagógus feladata

- Az éneklésre motiváló helyzetek megteremtése.
- Az óvodapedagógus örüljön a gyermek énekének, és ezt juttassa is kifejezésre.
- Segítsen feltételeket teremteni az énekes játékokhoz, ne állítsa le az éneklést egyéb tevékenység közben sem.
- Improvizáljon, így a zeneileg jól fejlődő gyermekeknél megjelenik az alkotóképesség, a kreativitás igénye.
- A gyermek mindennapi tevékenységének részévé váljon a felnőtt minta spontán utánzásával

A kreativitáshoz kétoldalú biztonság kell. Egyrészt az óvodapedagógus biztonsága, aki modell a gyermek számára, és a gyermek biztonsága, aki képes a meglévő panelekből újat létrehozni. Ez nehéz feladat, hisz képesnek kell lennie az előzőt megfigyelni, és ahhoz viszonyítva egy másikat kitalálni (dallamot, ritmust, mozgást). Nem akarjuk, hogy egyforma színnel dolgozzon minden gyermek. Azt akarjuk, hogy képes legyen új meg új megoldásokra, ez az alkotóképesség lényege. Nem nagyképű alkotások ezek, hiszen egyszer elhangzanak, s talán többet nem. De a belső érzése a gyermeknek, hogy valamit kitaláltam – s mást, mint a többi – sikerélményhez juttatja.

Zenei képességfejlesztési anyag feldolgozása a zenei nevelésünket elősegítő Forrai Katalin: Ének az óvodában című könyv alapján történik.

Az érzelmeken keresztül a játék számtalan lehetőségével, bensőséges személyes kapcsolatot teremtő erejével szolgálja a gyermekek személyiségének formálását. Célját akkor éri el, ha a zenei képességek fejlesztése mellett a dalolás, a népdalok, rövid zeneművek meghallgatása élményt, örömet jelent a gyermek számára, melynek emléke biztos alapot ad zenei ízlésének fejlesztéséhez.

Nevelésünkben a legfontosabb a játék, a játékosság, az adott légkör hangsúlyozása. Fontosabb, mint az egyes zenei fogalmak túlzott, értelmi úton való megközelítése és az egyéni teljesítményekre való törekvés. Elsősorban az érzelem fejlesztése kell, hogy szerepet kapjon az egész napos zenei nevelés során. Nem elsősorban a gondolkodtató zenei feladat, hanem a mélyen átélt érzelmek, játékok, és ezen belül az egyéb zenei megoldások töltsenek be fontosabb szerepet.

Az érzelmeket, az esztétikai értéket formáló zenei anyaggal, az énekléssel és az együttjátszás örömeivel kell megéreztetni. Fontos a zene nevelő ereje, közösségformáló szerepe ott, ahol a kis közösség természetes igénye, hogy az együttlét örömét dalban fejezze ki. Az érzelmi hatást fokozza, hogy a dalokat, mondókákat sokszor ismételjük egymás után. Így alakul ki a zene által a sajátos érzelmi hatás: pl. feszültség, képzelethelyzet, mely a művészeti nevelést segíti elő. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. a népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok, népdalok, néptáncok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Értékteremtő és hagyományörző munkánk lényege a stabilitás, az azonos koncepció, a fokozatosság, a gyermek életkori sajátosságainak a figyelembe vétele, a derűs biztonság a csoportban. A kötetlenséget helyesen értelmezve a nap folyamán többször is énekeljenek, játsszák a játékokat. A gyermek spontán énekelgetése a szabad játék közben bizonyíték arra, hogy a gyermekek a dalokat nem, mint tananyagot tanulták

meg, hanem szeretik azokat, benne élnek és ezek akkor is felelevenednek, ha bizonyos játékhelyzetekben az óvónő nincs mellettük.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.
- Tevékenységüket alkalmanként dallal és mondókával kísérik.
- Élvezettel hallgatják a zenét.
- Tisztán énekelnek.
- Esztétikus kifejező mozgásra törekednek.
- Biztonsággal használják a gyermek hangszereket.
- Az éneklés, zenélés mindennapi tevékenység részévé válik

Német nemzetiségi nevelés célja

A gyermekek szívesen zenélnek, a zene felszabadít, örömforrást jelent, a jó közérzet megteremtésének fontos eszköze az óvodában. Zenélés, dalolás közben játékosan tanulják a német nyelvet. Közös énekléssel a gyerekek megismerik a német nemzetiség dalait, énekes népi játékokat, táncmozdulatokat, amelyek megerősítik a kisebbséghez való kötődést. Az élményt nyújtó ének-zenei tevékenységek során a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét fejlesztjük, tapasztalással segítjük azt a felismerést, hogy énekelni minden nyelven jó. A mondókák, dalok segítségével a nemzetiségi zenei nyelvet és az aktív szókinccset fejlesztjük.

A német nemzetiségi nevelést végző óvodapedagógus külön feladata

- Zeneileg legyen jól felkészült, ismerje a német nemzetiség zenéjét, és tudja közvetíteni azt.
- A német nyelvű ének-zene anyag összeállítását a gyermekek életkori sajátosságai és a nyelvismeretük alapján határozza meg.
- A magyar zenei nevelésben használt hangszerek mellett az ORFF hangszerekkel is ismertesse meg a gyermekeket, mely a gyermekek élmény- és kifejezésvilágát gazdagítja.
- Ismertesse meg a gyermekeket a magyarországi németek jellegzetes hangszereivel is (harmonika, trombita stb.).

- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek hovatarozását is.
- Szerezzen be népviseletet és néptánc ruhákat, és a gyermekekkel német néptáncot táncoljon, népviseleti ruhában.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére, sikerkritériumok

A gyermekek ismerjenek, az anyanemzet kultúrájából merítet dalokat, mondókákat és játékokat.

Verselés, mesélés

Célunk: A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. Az irodalmi érdeklődés felkeltése. Tudja átélni az életkorának megfelelő irodalmi alkotásokat.

Az óvodapedagógus feladata

- Mindennapos meséléshez, verseléshez, mondókázáshoz szükséges nyugodt, szeretetteljes légkör, hely, idő megteremtése (rítusok), mely biztosítja a gyermek lelki nyugalmát.
- A tudatosan választott, előszavas mesék befogadását a csoportban kialakított rítusok segítik
- Mintaértékű személyes példaadás (helyes beszédlégzés, stílushoz alkalmazkodó szókinchasznaolat, monotonitás kerülése, artikuláció fontossága, vokális jelek: hangszín, hangerő, tempó, szünettartás, hangmagasság tudatos és célszerű alkalmazása)
- A gyermek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyek megalapozása
- A felhasznált irodalmi anyagok összeállításával és a megfelelő előadásmóddal igazi művészi élmény biztosítása
- Változatos irodalmi élmények nyújtásával a vágy felébresztése a könyvek, a színház iránt, így válik a gyermekből az esztétikai élményekre érzékeny, művelt ember
- Változatos módszerek alkalmazásával segíti a gyermeki önkifejezés fejlődését, a saját vers és mese alkotását (a történetek kombinálása mozgással, ábrázolással, megkezdett mese befejezése, bábozás, dramatizálás, képolvasás, stb.)

- Szókincsének bővítése
- Belső képi világának fejlesztése
- Hallásának és beszédhallásának fejlesztése
- Auditív emlékezetének fejlesztése
- Ritmusérzékének a fejlesztése
- Művészeti élmény nyújtása az óvodáskorú gyermek számára
- Életkori sajátosságok figyelembe vételével az értékes népi, *klasszikus és kortárs* irodalmi művek a mese, vers anyag megválasztása.

Az általános gyermeki igények megismerése, a mese és vers lélektanának átélt, beható ismerete.

A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- Várják, igénylik a mesét.
- A mese, vers hatása megjelenik a játékban, rajzban, beszédben, az egymásra hangolásban.
- Kialakul a belső képalkotás képessége, ami az olvasás alapja.
- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, ritmusokat.
- Szívesen mesélnek, báboznak.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni.
- fejlődik erkölcsi, esztétikai érzékük
- igénylik a hallottak újrachallgatását
- képesek önállóan, vagy az óvónő segítségével történet kitalálására, folytatására
- képesek a sokszor hallott mese dramatizálására
- képesek koruknak megfelelő témájú és idejű színházi-, bábelőadás megtekintésére

Az óvodai mese és versmondás értéke spontán és játékos jellegében van. A játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A gyerekekkel való különös és játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége: a kicsinyek szellemi szükségleteinek kielégítése

beszéd, tanulás - tanítás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény. A mese a gyermek érzelmi-értelmi és *erkölcsi* fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.

A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés és játék számukra természetes. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, áttelekesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelmében vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. Az óvodapedagógus sikere azon múlik, hogy mennyire tudja kinyilvánítani, hogy a tevékenységben ő is szívesen részt vesz, az együttlétnek milyen változatos formáit kezdeményezi, ezen kívül szövegtudásán, aktivizálásán, kapcsolatteremtő képességén múlik. A mesét az átváltozás motívuma, az ellentétek kedvelése, az ismétlések, a veszély megmenekülési helyzetei, a kompenzálás, a vágyteljesítés dinamikája, a tudatszintek váltása teszi lelki-szellemi élménnyé. A vers pedig érdekes, ritmikus hangzása, a mozgás élménnyel összekapcsolódó hangulati érzelme miatt vonzó. Élményjellegükben közös az, hogy mindkettő a hétköznapiól eltérő jobb hangzású, furcsa beszéd.

A vers ősi formájában énekelt, mozgással kísért szöveg. Gyerekek számára játék, amelyhez ritmikus mondóka tartozik. Mélyen összekapcsolódik a mozgásos és fantáziajátékokkal. Mondani és csinálni kell, kisgyerekeknek csak úgy érdekes. A mesét viszont hallgatni jó. Az óvodában mindkét műfaj a szóbeliségben él és hat. Ennek a korosztálynak elsősorban a beszélő, mesélő, cselekvő ember érdekes, aki az anyanyelv szavaival, dallamával, észjárásával közvetít valami elképzelhetően igazat a világról, az ember helyéről, indulatairól, erkölcsi viszonyairól, aki az anyanyelv lejtésével segíti előhívni a mesei képeket. A jól mesélő felnőtt önmagát adja, töretlen, egyéni stílusban. Elsősorban ez a magatartás, beszédmód váltja ki azt a megértő, beleélő, merengő, gondolkodó, érző, kíváncsi beállítódást, ami a későbbi olvasót is jellemzi. Az óvodás korosztály az élőbeszédet szereti hallani, mert azt érti, élvezi igazán a beszéd mögöttes, metakommunikatív érzelmi hálójá miatt.

Kézenfekvő, hogy számára nagyrészt az irodalomnak abból az ágából kell választani, ami eredetileg is az anyanyelvi szájhagyományban, szóbeliségben termett és élt tovább,

s olyat, ami motívumkincsét, szerkesztési szabályait, nyelvét tekintve megfelel életkori igényeinek. Ez pedig a magyar népmese és a népi gyermekköltészet.

Nem divat és nosztalgia kérdése az óvodában a népköltészet előtérbe hozása, hanem annak a műfajnak, stílusnak a megtalálása, ami hét éven aluliaknak igazán élvezetes, erőltetés nélkül közvetíthető. Az óvodában elsősorban a rögtönzés látszatát keltő könyv nélkül elmondott szöveg való. Elsőrendű anyagunk lehet a szóbeliség stílusfordulatait őrző, a szövegváltozatokat is megengedő, anyanyelven teremtett népmese, a népi gyermekvers. Ezt egészítjük ki az írott irodalom színe-javával. Népünk tud mesét és mondókát úgyszólván mindenről, ami a természetben körül veszi.

A gyermekek számára rendkívül sokat jelent a többszöri felidézés. Az ismétlések során minden alkalommal más és más vonás kapja meg őket. Újabb és újabb szépségek nyílnak meg előttük, a mű keltette élményük összetettebb lesz, egyre újabb mozzanatokra képesek megfigyelni.

Ezt segíti a bábozás, dramatizálás, melynek jelentős szerepe van az önálló mondatalkotás kialakulásában. A szemléltető tárgyi eszközök használatában szinte ugyanazok a szempontok érvényesek, mint a zenei nevelés esetében. Nem az események külső menetének megértése végett, hanem a belső emberi tartalom felismeréséért, a mélyebb élmény biztosításáért szükségesek.

Az óvónőnek nagy szerepe van a művészi élmény közvetítésében, megszerettetésében. A szép iránti fogékonyság kialakulása mellett azonban ügyelni kell arra, hogy a már felkeltett vágy ne törjön meg, hanem állandóan erősödjön.

Német nemzetiségi irodalmi nevelés

A nyelv elsajátításában a meséknek, verseknek, mondókáknak nagy jelentőségük van, fejlesztik a hallás utáni megértést. A képeskönyvek elengedhetetlenek az óvodai nyelvi nevelésben. A nyelvi kifejezés és a látás együttesen hordoz örömforrást a képeskönyvek nézegetésekor. A könyvek tartalmának hallatára, képnézegetéskor, olvasáskor szabadjára engedhetik fantáziájukat és közben fejlődik szókincsük.

Célunk: A mesék, versek, mondókák közvetítésével a gyermekek identitástudatát alakítjuk.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek nyelvi képességének fejlesztése vers, mese, dramatikus játékokon keresztül.

- Pozitív érzelmi viszony kialakítása a német kultúra iránt.
- A mindennapos játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókázás, verselés, mesélés közben az összetartozás érzését szeretnénk megerősíteni a gyerekekben.

A német nemzetiségi nevelést végző óvodapedagógus külön feladata

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállításánál – a gyermekek nyelvismeretét figyelembe véve – a tervezés német nyelven történik.
- Az óvónő ismerje a német gyermekirodalom értékeit.
- Teremtsen olyan feltételeket, amely a metakommunikációs és kommunikációs folyamat fejlődését segítik elő.
- Meséket, szabad történeteket meséljen, képeskönyveket olvasson.
- Lehetőséget biztosítson, hogy a gyermekek a meséket dramatizálják ill. bábokkal eljátsszák

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- A gyermekek ismernek a német gyermekirodalom anyagából merített meséket, verseket, mondókákat, kiszámolókat, népi csúfolókat.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

Célunk: Megismertetni a gyermekeket *az eszközök használatával*, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A vizuális nevelés eszközeinek használatával, célunk a szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való megismerkedés. Az esztétikus tárgyi környezettel való pozitív érzelmi viszony kialakítása is fontos része a gyermeki személyiség fejlődésének. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására (őszi kiállítás, rajzpályázatokon való részvétel).

Az óvodapedagógus feladata

- Játékos, alkotó, ötletekben gazdag, nyugodt légkör megteremtése.
- Elmélyült tevékenységre alkalmas hely megteremtése a szobában.

- Megfelelő eszközök biztosítása, elegendő méretű és minőségű papír, színes ceruzák, filctollak, zsírkréták, agyag, gyurma, textíliák, festékek, termékek, olló, ecset, stb.
- Mindezek hozzáférhető helyen legyenek elhelyezve, kellő méretű tér, illetve asztal álljon rendelkezésre, hogy a gyermekek egymás zavarása nélkül alkothassanak.
- A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakulásának megalapozása.
- Igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

A gyermek ábrázoló tevékenysége a vizuális nevelési lehetőségek legfontosabbika, mégis egyik meglehetősen szűk dimenziója, hiszen a vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. A vizuális nevelés sokszintű nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést. Az ábrázolás mellett a mintázás elősegíti a kéz apró izmainak beidegződését, finom mozgások fejlődését, szenzomotoros koordinációját. Az agyagformázás meggyorsítja a háromdimenziós látásmódot, a megfigyelőképesség, képzelet, gondolkodás fejlődését. Az építő tevékenység is segíti a gyermek tér, forma, szín képzetének kialakulását. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. Az ábrázoló tevékenység célja nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, hanem maga az örömteli cselekvés.

A létrejövő mű csak, mint jelzés, mint a gyermek gyakorlati ismeretének, érzelmi életének, kezűgyességének leképezése kezelendő.

Ennek kibontakoztatásához elsődlegesen minél több mélyen ható egyéni és közös élményre van szükség, ami a vizuális bevéődést is pontosabbá teszi. Ha a gyermek mindennapi életében, játékában az ábrázoló tevékenység gyakorlására, pontosítására eleinte gyakorló játék szintjén minél több ideje, lehetősége nyílik, előbb-utóbb elér arra a technikai szintre, amikor művei kifejezővé válnak, tükrözik a világról szerzett ismereteit, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásait. Feltétlenül hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra.

Ebben csak akkor segítsünk, irányítsunk, ha a gyermeknek van szüksége instrukciókra. Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önkifejezés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra.

Azoknak hiányosságai újabb, pontosabb megfigyelésre készítetik, s ennek eredményei tükröződnek későbbi alkotásaiban. Így válik a vizuális önkifejezés „nyelvi” erővé: amit a világról tud, ábrázolásban is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli. E tevékenység közben erősödik önkifejezése, esztétikai érzéke, pontosabb ismereteket szerez a tárgyi világról, s egyben önbizalma is erősödik, hiszen ez a tevékenység, amelyben nem lehet rosszat létrehozni, két paca egymás mellett – hát még ha összefolyik – már szép műnek számít.

Alkotó tevékenysége épüljön játékra, kezeljük a játék egy formájaként, ami nem zárja ki azt, hogy főleg a nagyobbakkal szervezzünk néhány együtt alkotási alkalmat, ami lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egymástól is inspirációt kapjanak.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak, megtanulnak „látni”.
- Az eszközöket készség szinten kezelik.
- Mondanivalójukat vizuálisan kifejezik.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.
- Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Téralakításban ötletesek, bátrak, együttműködőek.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Emberábrázolásaikban megjelenítik a részformákat is.
- Meglátják környezetükben az esztétikai értékeket.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen készített kompozíciónak
- A gyermekek önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított vizuális technikák közül, és a természet kincseit felhasználva tudják céljukat kreatívan megvalósítani.

A német nemzetiségi nevelés feladata, célja

A rajzolás, barkácsolás, festés, kézimunka mellett a német nemzetiségi kisebbségi kultúra tér, forma, színvilágának megismertetésével a gyermekek esztétikai

érzékenységet, s a szép iránti nyitottságukat fejlesztjük. A gyermek fantáziavilágának képi önkifejezését alakítjuk.

Élmények, tárgyak, eszközök, technikák, német nyelven történő megismertetésével gyarapítani kívánjuk a gyermekek szókincsét. A rajzos tevékenységek, *barkácsolás* során alkalmazott német nyelv mértékét a gyermekek nyelvismerete határozza meg.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére, sikerkritérium

- A gyermekek megismerik az óvodás kor végére a német nemzetiségi tárgyi kultúráját.

Mozgás

Célunk: A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése és a mozgás megszerettetése, az egészséges életmód szokásainak kialakítása.

A testi képességek, illetve fizikai erőnlét életkornak megfelelő fejlettsége.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek életkorának megfelelő természetes mozgásformák fejlesztése a szabad játékban.
- Sokszínű, változatos, örömteli gyakorlási formák megtalálása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása.
- Erő és állóképesség fejlesztése
- Helyes testtartás és izomegyensúly kialakítása
- Kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása
- A szabad levegő kihasználása
- A pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása.
- A mozgásszint fejlesztése a mozgástapasztalatok bővítése gyakorlási lehetőség biztosításával.
- A spontán érzelmi motivációkra építünk, az egyéni fejlettséget figyelembe véve.
- Biztosítjuk a gyermekek megfelelő terhelését az aktivitási szintek változtatásával.
- Szabályok felállítása, megtanítása, baleset megelőzése.
- A tornaszerek balesetmentességének ellenőrzése.

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szeretnek ugráncolni, futkározni, csúszni-mászni, vagyis mozogni. Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges, felkeltsük

ezt a mozgáskedvet, és tudatosan építsünk rá. Lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk, hogy egész nap biztosítsuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekhez a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez igazodunk. A 3-4 évesnél a természetes nagymozgások fejlődését segítjük, 5-6-7 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell nagyobb gondot fordítani. Az udvaron is kihasználunk minden lehetőséget, helyet a szabad mozgásra. A beépített „Compan” (dán) mászó háló, csúszda, kötélletra, kosárlabda állvány, focikapu, gyűrű, ugrókötél, labda, stb. mind ennek a lehetőségét kínálják. A szabad játéktevékenységgel célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet. A gyermekek mozgásigénye különböző.

Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodt tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, társukra figyelni. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása, betartatása. A megfelelő, nem túl sok szabályozásra a gyermekeknek szükségük van. Ezek alapján, ehhez igazodva mérik be kompetencia határaikat. Túl sok szabály betartására azonban még nem képesek. Ha túl vannak szabályozva, nem tudnak szelektálni, és a legfontosabbakat sem tartják be. A sikeres tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújt, ez újabb cselekvésre készíteti őket. Így a mozgás természetesen beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik. A tornának, a játékos mozgásoknak formában az óvodai nevelés minden napján – *az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe* az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett véve- minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. A rendszeres mozgás során fejlődnek pszichikai, testi és szociális képességei, ezek eredményeként egészségesebb lesz.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás-fejlődésére.

Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon és a mindennapi testnevelésben

A testnevelési foglalkozások anyaga az atlétikai, torna, játék jellegű főgyakorlatokból tevődik össze. A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A testnevelési foglalkozások során teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitások megelőzésére is (pl. lábboltozat erősítés, gerinctorna). A testnevelési anyag éves elrendezésénél a didaktikai és pszichológiai szempontok mellett gondolunk az időjárás változásaira is. Az atlétikai gyakorlatokat (pl. futás, ugrás, dobás) lehetőség szerint olyan időszakokra tervezzük, amikor biztos, hogy a szabadban végezhetjük. Az egyes foglalkozások megtervezésénél mindig figyelembe vesszük a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. Ehhez igazodva döntünk az egyes mozgásformák ismétlésének számáról.

A különböző nehézségi feladatok adásával elősegítjük, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatokat. A feladatok végrehajtásánál nem az az elsődleges célunk, hogy a gyermekek tökéletesen kivitelezve végezzék el a gyakorlatokat. Elsősorban olyan készségeket és képességeket akarunk kialakítani, amelyek majd elősegítik, az egyre pontosabb mozgás elvégzését is. Megmutatjuk a helyes mintát, ösztönözzük és biztatjuk a gyermeket az esztétikus, pontos mozgásra. A különböző kézi szerek jól szolgálják a fejlesztési célkitűzéseket és változatosabbá, érdekesebbé teszik a foglalkozásokat a gyermekek számára (pl. labda különböző méretekben, bot, szalag, kendő). A foglalkozások szervezésénél az is fontos, hogy a gyermekek a legkevesebb várakozási idővel, folyamatosan mozogjanak. Ehhez az együttes foglalkoztatási forma a legalkalmasabb.

A 3-4 évesek testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése a kiemelt feladat. Különböző járások, futások, csúszások, mászások talajon, szereken, tárgy alatt, fölött. 4-5 éves korban a mozgásfejlesztésből már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot tervezünk, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat és különböző formákat mozognak be pl. futás, jelre sorakozás, szökdelés padok körül, fák között hullámvonalban. A mozgásfejlesztésnél ezenkívül előtérbe kerül az egyensúlyérzék fejlesztése, pl. különböző mozgások végzése emelt felületeken, testhelyzet változtatások, futás közbeni megállások. Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, pl. babzsák feldobása, elkapása, célbadobás, egyensúlyozó járás létra fokai között. Az 5-6-7 éveseknél az észlelés fejlesztése a

legcélzottabb. Ebben az életkorban az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére tervezünk sok gyakorlatot. Ezek közül egyes gyakorlatok csukott szemmel is elvégezhetőek, pl. labdagurítás a test körül jobb és bal kézzel, körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzés test előtt, test mellett. Fontos a finommotorika fejlesztése is, mivel ennek fejlettsége összefügg az írással. A finommotorikát a szerek különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal tudjuk fejleszteni, pl. bot fogása marokkal alulról, felülről, szalag fogása két ujjal, marokkal, labda gurítása ujjakkal, szalag lengetése csak csukló mozgásával. Az óvodai testnevelés szerves része a mindennapi frissítő torna is. Ezt minden korcsoportban napi 10-20 perces időtartamban szervezzük meg. E tevékenység napirendbe illesztését mindenki maga dönti el. Ha lehetőség van rá, megfelelő időben ezt is a szabadban tartjuk. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészítve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A játékokat céltudatosan a gyermek számára legmegfelelőbb fejlesztési feladatokhoz igazodva választjuk ki. Szeretnénk elérni, hogy igénnyé, majd szokássá váljék a mindennapi mozgás. Legyenek kedvenc mozgásos játékaik, amelyeket napközben maguk is kezdeményeznek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat, a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.

Német nemzetiségi nevelés a mozgástevékenység során

- A német nyelvű fejlesztésben a mozgásanyag célja és feladata megegyezik a magyar nyelvűvel.
- A gimnasztikai gyakorlatokat és játékokat bemutatással szemléltetjük német nyelven. A főgyakorlatokat magyar nyelven közvetítjük.
- A mindennapos torna német nyelven történik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- A mozgástevékenységgel a passzív szókincset fejlesztjük, a megértés szintjét várjuk el a gyermekektől minden korcsoportban.

A külső világ tevékeny megismerése

Célunk: A gyermekek szerezzenek tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. Pozitív érzelmi viszonyuk alakuljon a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A környezettudatos magatartás megalapozása – Fenntarthatóságra nevelés- Egészségnevelés-és védelem.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az élő és élettelen környezeti tényezők lényeges összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Építsen a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára
- Alapozza meg a gyermek, természeti és szűkebb lakókörnyezethez való pozitív érzelmi viszonyulását
- Ismertesse meg a gyermekkel a környező világot, az életkori és egyéni sajátosságokat, tapasztalatokat, ismereteket, figyelembe véve
- Biztosítson változatos tevékenységeket, melyeken keresztül a gyermek tapasztalatokat, élményeket szerezhet a természeti és társadalmi környezetről
- Teremtsen alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre
- Ösztönözzön a felfedezésre, kísérletezésre
- Modellként nyújtson megfelelő mintát
- Teremtsen lehetőséget a nyugodt szemlélődéshez, a problémahelyzetben való elmélyüléshez
- Fejlessze a gyermek megfigyelő, összehasonlító, leíró, csoportosító képességeit, képzeletét, emlékezetét.
- A környezet - és egészségtudatos magatartásformálás alapozása, alakítása
- Az egészség fogalmának, az egészséget befolyásoló tényezők tartalmának a megismertetése. Mit tehet az egyén a saját egészsége érdekében?
- A gyermekek természetes, kíváncsiságára, ismeretszerzési vágyára építve sokoldalú matematikai tapasztalatszerzésre biztosítson lehetőséget.
- Fejlessze a gyermek problémamegoldó gondolkodását

- Felkeltse a gyermekek tudásvágyát
- Fejlessze a gyermek kognitív képességeit (érzékelés, észlelés, megfigyelés, figyelem)
- Fejlessze a gyermek emlékezetét, képzeletét
- Láttassa meg az összefüggések
- Vetesse észre környezetünk mennyiségi viszonyait
- Alapozza meg a gyermek számfogalmát
- Hagyja a gyermekeket saját logikája szerint gondolkodni.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Óvodánk kiemelt feladatként kezeli, hogy a gyermekek megismerkedjenek a helyi tájvédelmi területtel, az itt található védett növényekkel, állatokkal, a természet védelmével. A Zöld Óvoda kritériumrendszerének való megfelelés. A foglalkozások nagy részét szabadban, a valódi környezetben vezetjük.

A természeti és társadalmi környezet megismerésének területei és témakörei

- A gyermek és környezete
- Család – óvoda – lakóhely
- Testrészek, egészségvédelem
- Emberek munkája, foglalkozása
- Időjárás, természeti változások, jellemzők az évszakok megfigyelése által
- Napszakok
- Növény és állatvilág
- Közlekedés szabályi, vízi, légi, szárazföldi közlekedés
- A környezeti elemek védelme, óvása, föld, élővilág, lebegő, víz, táj védelme. Séták, kirándulások közben élőlények megfigyelése, természetvédelmének megőrzése helyes hulladéktárolás. Levelek, kőzetek, termések gyűjtése, csoportosítása.
- Felhők megfigyelése. Víz, napfény hőmérséklet hatása a természetre.
- Jeles napok, hagyományok

A fenntarthatóságra nevelés javasolt tartalmai

- Takarékos víz-, papír-, és energiahasználat

- Környezetünk tisztántartásában való aktív részvétel, a tárgyi környezet megóvása
- Magaságysokban a növények gondozása
- Esővíz gyűjtése
- Komposztálás
- Madárvédelem
- Szelektív hulladékgyűjtés: papír, műanyag, elem, használt olaj, kupak
- Palántázás a csoportszobákban is: hajtatás, palántázás, csíráztatás
- “Természetsarok” kialakítása, gondozása
- Témahetek, kirándulás, környezetvédelmi játékok, vetélkedők, virágosítás, stb.
- Újrahasznosítással készült játékeszközök, ajándékok, barkácsolás
- Intézményi rendezvények környezettudatos elvek alapján

Mindezeknek a keretét az évszakok adják, melyek feldolgozásánál még a különböző fejlesztési célok érvényesülnek, például:

- Mozgás, énkép, testséma, vizuális, zenei, verbális fejlesztés
- Környezeti elemek védelme, óvása, föld, élővilág, levegő, víz, táj védelme.
- Séták, kirándulások közben élőlények megfigyelése, a természet védelmének megőrzése, helyes hulladéktárolás.
- Levelek, kőzetek, termések gyűjtése, csoportosítása.
- Felhők megfigyelése, víz, napfény hőmérséklet hatása a természetre.

A gyermek miután felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. A környezet megismerése során matematikai tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.

Célunk: olyan környezet biztosítása, ahol a tevékenység, az élmény kiemelkedő fontosságú. A gyermekek az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit az alapvető matematikai összefüggések felfedeztetése, matematikai tapasztalatszerzés, melynek során a gyermek a világot objektívebben ismeri meg, fejlődik probléma-felismerő és megoldó képessége. Képességfejlesztésről felfedezik,

játékos formában megtapasztalják. Segítik a gyermekek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejlesztik értelmi képességeiket. A gyermeki megismerést az észlelés és motoros megtapasztaláshoz társított szóbeli értelmezés a szimbolikus, fogalmi gondolkodás szintjéhez közelíti.

A gyermekek a fejlesztés során:

Vegyék észre, hogy a dolgok összehasonlíthatóak, szétválogathatóak tulajdonságai, illetve saját szempontok alapján.

Végezzenek sorba rendezést megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint.

A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.

Szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében, jussanak el a geometriai formák felismeréséig.

Tükörrel való tevékenység közben alakuljanak ki a téri percepciók.

Az összefüggéseket tudják megnevezni.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére, sikerkritériumok

- a gyermek olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek
- képes az önálló véleményalkotásra, döntéshozásra az őt és szűkebb környezetét érintő kérdésekben
- a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja azok védelmét, az értékek megőrzését
- ismeri a helyi hagyományok, szokások, és a tárgyi kultúra értékeit
- viselkedésével alkalmazkodik a társadalom normáihoz
- a gyermek ismeri az óvoda helyiségeit, udvarát
- ismeri a közvetlen környezetében található épületeket, háztípusokat, építmények formáit, építőanyagokat, külső, belső díszítéseket, egyéb építményeket
- a gyermek ismeri társai nevét, jelét, az óvoda dolgozóit, saját személyes adatait
- tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napszakokat, észreveszi a világosság – sötétségváltkozását és hatását a növények, állatok, emberek viselkedésére

- a gyermek megnevezi testrészeit, érzékszerveit, azok funkcióit
- ismeri az emberi kultúrákat, emberi érzelmeket, emberi szerepeket, kapcsolatokat
- ismeri a természet élővilágának változásait a születéstől a növekedésen, átalakuláson, fejlődésen át a pusztulásig. (ember, állat, növény)
- ismeri a közeledés eszközeit, (vízi, légi, szárazföldi) gyakorlott az alapvető közlekedési szabályokban
- ismeri a természetbeni mozgásokat, ember, állat, természet, időjáráshangjait, a levegő tulajdonságait
- ismeri a környezetében található növényeket, (fa, virág, zöldség, gyümölcs) azok fejlődése, és az időjárás változása közötti alapvető összefüggéseket, az időjárás hatását az élővilágra
- ismer háziállatokat, vadonélő állatokat, közvetlen környezetében lévő állatokat, azok élőhelyeit, életmódjukat, lakásukat, táplálkozásukat
- ismeri a színeket, azok világosabb, és sötétebb árnyalatait
- ismeri az égitesteket, és a nappalok, éjszakák váltakozását
- megtanulja értékelni és védeni az egyes környezeti elemeket, mint a talaj, víz, levegő, élővilág.
- ismerjék a szelektív hulladékgyűjtés, az újra hasznosítás fontosságát, váljon szokásukká ennek gyakorlása.
- viszonyuljanak pozitívan a zöld jeles napokhoz.
- képesek jól ismert (de meg nem nevezett) tulajdonságok szerint válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére, összehasonlításaikat szóban kifejezni, mások megállapításainak igazságát megítélni, értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat
- képesek önállóan hosszúság jellegű mennyiségeket összemérni
- képesek két halmazt párosításokkal összemérni
- elő tudnak állítani különféle elemekből különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet
- tudnak számlálni legalább 10-es számkörben
- azonosítani tudnak különböző helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat, másolással megépíteni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből kirakni térbeli és síkbeli alakzatokat

- képesek geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat megnevezni
- a térbeli tájékozódásban elérhető a jobbra-balra irányok és állások megkülönböztetése, értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat

A német nemzetiségi feladatok a külső világ tevékeny megismerése területén

Minden tanulási helyszínen sokszínű élmény- és tapasztalatszerzést biztosítunk, ahol a gyermekek minden érzékszervükkel tanulhatnak, a gyermekekkel közösen állapodunk meg óvodán kívüli tanulási helyszínekben. Minden gyermeki aktivitást német nyelven kísérelünk.

Célunk: A szűkebb és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt. A német nemzetiségi szokások, kultúra, népviselet, hagyományt ismerje és becsülje meg.

Az óvodapedagógus feladatai:

Rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel elősegítjük az utánzásokon alapuló nyelvelsajátítást, szókincsbővítést: Érkezéskor minden gyermeket személyesen üdvözlünk, szemkontaktust veszünk fel és németül szólítjuk meg. Közben egyszerű mondatmodelleket alkalmazunk „Jól vagy?”, „Csinos a ruhád. Szép a frizurád.” .

A reggelenél is mindig németül beszélünk, közben egyszerű utasításokat közvetítünk: „Hozzál, kérlek egy széket!”, „Hozzál, kérlek egy tányért!”. Az ebédnél megnevezzük az ételeket, étkezéshez kapcsolódó mondókákat mondunk, utasításokat, kéréseket fogalmazzunk meg németül.

Pihenéskor német altatót énekelünk, német mesét, vagy verset mondunk.

Segítjük a gyermekeket a világ felfedezésében, a szülőföld megismerésében, a német nemzetiség néphagyományainak, szokásainak elsajátításában, amely a német identitástudatot erősíti meg.

A gyermekek eligazodásához szükséges kétnyelvű témakörök tervezését a gyermekek életkora, a nyelvismeret fejlettségi foka, s a magyar témakörök határozzák meg.

A szókincsbővítést és a nyelvelsajátítás fejlődését a következő témakörökben valósítjuk meg:

- A gyermek közvetlen környezete

- A mi óvodánk
- Család, lakóhely, családtagok
- Táplálkozás
- Öltözködés
- A gyermeke és a természet jelenségei
- Növények, állatok világa: Megtapasztaltatjuk a növények fejlődését (mire van szükség: víz, fény, föld). Vízzel kísérletezünk. Kirándulásokat szervezünk pl. a föld világnapján kirándulunk. Meglátogatunk egy paraszti gazdaságot, ahol megnézzük az állatok etetését (ló, tehén, sertés, baromfi stb.).
- Évszakok jelenségei: Minden évszakban szervezünk természeti változásokat megfigyelő sétákat (szőlőskert, erdő), ilyenkor terméseket is gyűjtünk, és németül megnevezzük azokat.
- Ünnepek, néphagyományok
- A gyermek és tágabb környezete: Lehetőségeinkhez képest eredeti helyszíneken jussanak élményhez a gyermekek (szüret, pince, rét, gyümölcsök, piac, bolt, templom).
- Közlekedés
- Különböző intézmények megismerése (Heimat Múzeum, Jókai Mór kultúrház, Könyvtár)
- A matematikai jellegű tevékenységben (számolás, mérés, összehasonlítás) segítjük a gyermekek tapasztalatszerzését, formáljuk önálló véleménynyilvánítását, bővítjük a gyermekek szókincsét (sorszámok, nagy, kicsi, hosszú, rövid, stb)

VII. Inklúzió, integráció

Óvodánk pedagógiai légkörét, az itt dolgozók szemléletét áthatja az inkluzív (befogadó) pedagógia elveivel való azonosulás, a fokozott differenciálásra törekvés, hiszen minden gyermek más.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermek típusai:

- **Tanulási problémákkal küzdő gyermekek**
 - tanulási nehézséggel küzdők (pl. lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)
 - tanulási zavarral küzdők (pl. figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba stb.)
- **Beilleszkedési - magatartászavarok miatt problémás gyermekek**
 - visszahúzódó (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermekek (félénk, csendes, visszahúzódó stb.) Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás, stb.
 - ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermekek (engedetlen, kötekedő, támadó, stb.) Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadás
- **A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő célzott foglalkozások**

Optimális esetben elegendő a gyermek fejlődése szempontjából az óvodai csoportban végzett pedagógiai tevékenység.

Ettől eltérő esetek:

- Amennyiben egyes területen az életkorban elvárható fejlettségi szint elérése kisebb megsegítést igényel, a csoportban a szervezett foglalkozásokon differenciált feladatadásra, és a játéktevékenységen keresztül megvalósított egyéni fejlesztésre kerül sor mely az óvodapedagógus, vagy az óvodában dolgozó további szakemberek feladatai közé tartozik.
- Ha ez nem bizonyul elegendőnek, csoporton kívül egyéni vagy kiscsoportos célzott fejlesztéssel segít a fejlesztőpedagógus.
- **Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek**
- **Nemzeti kisebbségekhez tartozó gyermekek, bevándorlók**
(Nehézséget jelenthet a számukra a többségi nyelv birtoklása, kulturális különbözőségek)

Képesség kibontakoztató felkészítés, tehetséggondozás

Óvodánkban fejlesztő pedagógusi végzettségű szakember foglalkozik az arra rászoruló gyerekekkel.

A 3-6 éves kori fejlődési szakaszban megy végbe a különböző észlelési funkciók /látás, hallás, tapintás, téri tájékozódás/ differenciálódása, egyre pontosabb működése, valamint az észlelési és motoros funkciók fokozatos összerendeződése, integrációja.

Az írás, olvasás számolás elsajátításához szükséges pszichikus funkciók integrálódásának előremozdítása, megsegítése, a későbbi iskolai nehézségek megelőzését, csökkentését eredményezi.

A fejlesztés fogalmi meghatározása

A fejlesztés a gyermek életkori és egyéni fejlődési sajátosságaihoz illeszkedő, tudatosan tervezett eljárásokkal történő támasznyújtás.

A fejlesztés formái

- **prevenció**
A szenzitív periódusban alkalmazható megsegítés, az éppen fejlődő pszichikus struktúrák kibontakoztatása, és a begyakorlást segítő inger gazdag környezet kialakítása, biztosítása. A preventív fejlesztés célja, a későbbi tanulási és az ehhez kapcsolódó magatartási problémák megelőzése, tudatos odafigyeléssel, támogatással, a legközelebbi fejlődési zóna bemérésével. A gyermekek óvodába kerülésével kezdődik, és az óvodából való távozásáig tart, valamint minden gyermekre kiterjed.
- **korrekció**
A fejlődési ívben bekövetkezett megakadás, elmaradás rendezésére irányuló fejlesztő pedagógiai beavatkozás. /Különös tekintettel a még egy évet óvodában maradó gyermekekre/
A korrekciós fejlesztés megtervezése, az elakadás szintjéig lép vissza és adekvát eljárásokkal rendezi a funkciózavarokat, elmaradásokat. Ehhez keres speciális foglalkozási formákat, eszközöket.
A teljesítményközpontúság helyett a környezet pontos észlelésére és minél gazdagabb motoros megtapasztalására kell lehetőséget teremteni.

A tehetséggondozás

Az óvodás gyerekeknél tehetségígéretről, tehetségre irányuló hajlamról beszélhetünk.

A fejlődés belső menete, és a környezeti hatások (nevelés) szerepet játszanak ennek az ígéretnek a megvalósulásában, alakulásában. A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, iskola, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé.

Óvodánk kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel segíti, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.

Korán megmutatkoznak a művészi és pszicho-motoros képességek (testi ügyesség, kézügyesség), zenei képességek (hallás, ritmusérzék), rajzkészség. A rajzkészségnél fontos figyelni azt, hogy mit ábrázol, mennyire lép túl a megszokott sémákon a rajz, a színek formák alkalmazása milyen, s hogy mennyire érzelm gazdag, kifejező az ábrázolás.

Óvodáskorban megmutatkoznak a kiemelkedő szociális, esetleg vezető képességek is (pl. empátia, szervező képesség, döntéshozói képesség)

Honnan ismerhető fel a tehetséges óvadás?

A viselkedéssjegyek megfigyelésével tetten érhető a tehetség.

- pozitív viselkedéssjegyek: gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, kreatív, elmélyült, érdeklődő, kritikus
- negatív viselkedéssjegyek: erős kritikai érzékű, energikus, megszállott, néha nehezen találja meg a hangot társaival, egyenlőtlen fejlődés jellemzi

Sok kiváló képességű gyermek harmonikusan fejlődik, de gyakori, hogy kiváló képességű gyermek egyéb területeken – pszicho-motoros, érzelmi-szociális fejlődés – lemaradás tapasztalható.

- pszicho-motoros lemaradás. Célszerű a számára olyan feladatokat adni, ahol finomodhat a mozgása pl. gyurmázás, vágás, ragasztás stb.
- érzelmi-szociális lemaradás: pl. nehezen alkalmazkodik társaihoz. A művészet és a testbeszéd segíti az érzelmi érést.

A tehetséges gyermek jellemzői:

- átlag feletti általános képességek (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség stb.)
- átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális)
- kreativitás (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység)

- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció

Tehát tehetséges az a gyermek, aki a kiváló adottságai alapján magas szintű teljesítményre képes valamilyen tevékenységterületen.

Az óvodai tehetséggondozás első lépése, a tehetség azonosítása, felismerése.

Az óvodai tehetséggondozásban a legfontosabb feladat az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalásokra lehetőség biztosítása, a gyermek egész személyiségének harmonikus kibontása.

Az óvodai tehetségfejlesztés célja:

- fejlesszük a tehetséges gyermek erős oldalát, differenciált feladatokkal, játékokkal, mélyítsük el tudását
- erősítsük a gyermek tehetségével összefüggő gyenge területeket, amelyek megnehezítik, vagy megakadályozzák a tehetség fejlődését.

„A zenei, képzőművészeti vagy mozgásos foglalkozások szerencsésen egészíthetik ki az intellektuális irányultságot, segíthetik a gyermek érzelmi- szociális fejlődését...”

- pihenés, relaxáció lehetőségének megteremtése

A tehetséges gyermek is gyermek, akinek fontos a kikapcsolódás, játék, sport, pihenés – ne hajtsuk túl!

A tehetséggondozás útjai:

- elkülönítés
- gyorsítás pl. vegyes csoportok létrehozásával, vagy korai beiskolázással
- gazdagítás (kiscsoportos formában, ahol többletismereteket kaphat a gyermek)

A pedagógus (felnőtt, szülő) a tehetség kibontakozását segítő tulajdonságai

- türelem
- rugalmas gondolkodás
- kreativitás
- önbizalom
- következetesség
- empátia
- humorérzék
- a gyermek iránti tisztelet

- érezze kihívásnak a feladatot, amit egy tehetséges gyermek fejlesztése jelent

Az óvodai fejlesztés szempontjai:

- komplexitás, az egész személyiség fejlesztése
- életkori sajátosságok figyelembe vétele
- a fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik
- rendszeresség, rugalmasság, a gyermek teherbíró képességének, aktuális állapotának figyelembe vétele
- folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció
- fokozatosság elvének biztosítása, a fejlődési lépcsőfokok betartása
- biztonság, nyugalom biztosítása, elfogadó légkör kialakítása
- indirekt megközelítési módok előtérbe helyezése
- egyéni és mikro-csoportos tevékenység, amelyben fontos a játékosság, kreativitás, biztosított a sikerélmény, az öröm
- a fejlesztő munkában kiemelt jelentőségű a mozgásfejlesztés, általános transzferhatása miatt, mivel az idegrendszeri struktúrák közötti kapcsolatokat közvetlenül erősíti, fejleszti
- a fejlesztés leghatékonyabb módja, az életkornak legmegfelelőbb tevékenység, a játék

A fejlesztés részterületei:

A mozgás fejlesztése

- Nagymozgások (járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás) fejlesztésekor célzott testmozgásokat gyakoroltatunk, a mozgássorokat részekre bontva, nagy ismétlésszámban, de apróbb változtatásokkal pl.: egyes mozgássort becsukott szemmel is végrehajtatunk, vagy a ritmust, irány változtatjuk.
- Egyensúly fejlesztése a vesztibuláris központ spontán ingerlésével történik, hintázó, ringató, pörgő mozgások közben, valamint különféle egyensúlyozó gyakorlatok (padon járás, kúszás, fél lábon állás), sportjátékok (biciklizés, rollerezés, gólyaláb, billenő rács) segítségével.
- Szem-kéz koordináció fejlesztése, különféle eszközökkel (különféle méretű és tapintású labdák, babzsák, papírgombóc, karika) és távolságból, változó nagyságú

célokba, dobással, eszköz csúsztatásával történhet, nagyon jók a különféle labdajátékok is.

- Szem-láb koordináció fejlesztésére alkalmasak az ugróiskolák, ugráló kötelezés, be- és kilépések, kapura rúgás.
- finommotorika fejlesztése az alapozással kezdődik, amelyben szerepelnek fejemelgetések, hason, háton, függeszkedés, spirálkörzések, vállkörzések, ujjak tudatos mozgatása, gyurmázás, fűzés stb.
- A domináns oldal biztos eldöntése után a domináns kézzel végezetünk gyakorlatokat pl.: labdapattintás, gyűrögetés, morzsolás, válogatás, tépés, vágás, hajtogatás, díszítő munka, fűzés.

Testséma fejlesztése

A környezetben való tájékozódáshoz az első kiindulópont a saját testünk. A testséma fejlődése elválaszthatatlanul összefonódik a mozgásfejlődéssel, a térészlelés kialakulásával.

A testséma a test gravitációhoz való alkalmazkodásának, egyensúlyának, az izmok percről percre változó mozgásának megélése. Fejlesztését az utánzómozgásokkal, gesztusjátékokkal végezzük.

- testrészek ismerete, tudatosítása (először a főbb testrészek, majd azok részeivel való megismertetése)
 - önmaga felismerése – tükörjáték, különféle testrészeken eszközök hordása
 - különféle tevékenységek – érintésre adott testrész megneveztetése
 - adott testrészre koncentráció – különféle testhelyzetekben mozgások, testrészek és tárgyak – környezet- viszonyainak átélése, megélése – akadálypályákon átjutással
- a test személyi zónájának alakítása
 - oldaliság alakítása
 - a test elülső, hátulsó részének megismertetése
 - függőleges zóna
 - a feladatok végzése csukott szemmel is
 - tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakoroltatása
- testfogalom (a testrészek és azok funkcióinak tudása)
 - egyes testrészek fejlesztését célzó mozgások

Percepció fejlesztése

- vizuális fejlesztés
 - szemmozgás tudatos kontrollja (pl. tárgykövetés)
 - szemfixáció (pl. kiemelt képrészlet fixálása)
 - vizuális zártság- egészlegesség észlelése (pl. hiányos képek)
 - vizuális időrendiség (pl. történet, esemény képeinek sorba rendezése)
 - vizuális ritmus (pl. szín, forma minta kirakása)
 - vizuális helyzet- pozíció felismertetése (pl. szimmetriaképek)
 - vizuális memória (pl. többütemű gyakorlat bemutatása és azután lemozgása emlékezetből)
- alaklátás és formaállandóság fejlesztése (pl. formák körbemozgása, különféle részekből alakzatok összeállítása)
- tapintásos észlelés fejlesztése (pl. érzékelő zacskó segítségével – méret, forma, felület, párosítások tapintással)
- kinezetikus észlelés fejlesztése (pl. behunyt szemmel végeztetjük a mozgásokat)
- térészlelés
 - a gyermek önmagát helyezi el környezetében
 - térirányok (pl. akadályokon átjutás, fonallabirintus)
 - téri viszonyok és verbális megerősítésük (először saját test, majd pedig papír ceruza feladatok segítségével)
- auditív észlelés fejlesztése (pl. különféle tárgyak zörejangjai segítségével)
- keresztcsatornák fejlesztése
 - vizuális-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése (pl. tapintott tárgy megkeresése a vizuális mintában)
 - vizuális-auditív interszenzoros működés fejlesztése (pl. hallott hanghoz tartozó kép kiválasztása)
 - vizuális-kinezetikus interszenzoros működés fejlesztése (pl. a gyermek felismeri és kiválasztja a hátára rajzolt mintát a vizuális mintákból)
 - hallási-tapintási interszenzoros működés fejlesztése (pl. egy szóban jellemzett tárgy megkeresése tapintással)

Beszéd, kommunikáció fejlesztése

- beszédészlelés fejlesztése
- hallási figyelem fejlesztése, (pl. hangfelismerési, hangkeresési játékok)
- beszédszervek ügyesítése (légző gyakorlatok, ajak- és nyelvgyakorlatok stb.)
- ritmusfejlesztés
- mozgáskoordináció és beszéd összekapcsolása (mondókák mozgással kísérése)
- beszédértés fejlesztése
 - spontán beszélgetések, közös tevékenységek közben
 - mesélés
 - szókincsbővítés (pl. szómagyarázat, szógyűjtés)
 - tárgyak megnevezése
 - testrészek megnevezése
 - cselekvések megnevezése
 - térbeli viszonyokat kifejező szavak
 - osztályozás (formák, színek, méret, hasonlóság, különbözőség)
- nonverbális kommunikáció fejlesztése (érzelmek kifejezésének eljátszása)

Emlékezet fejlesztése

Az emlékezetfejlesztés során a tanulás tartósságát, az idői tájékozódás fejlesztését, a gondolkodási funkciók fejlesztését célozzuk meg, és a beszédteljesítményt fokozzuk.

- vizuális emlékezet fejlesztése (Mi változott meg? Mi hiányzik? memóriajátékok, emlékezetből a látottak felsorolása)
- auditív emlékezet fejlesztése, szövegemlékezet fejlesztése (pl. szólánc játék, bővülő szó, ill. mondatok visszamondása, papagáj játék, hangutánzó játékok)
- formaemlékezet (a megfigyelt építmény felépítése, forma kirakás minta után, majd emlékezetből, rajz emlékezetből)

Figyelem fejlesztése

Minden fejlesztő játék, illetve feladat fejleszti a figyelmet. A fejlesztési cél itt a szándékos figyelem koncentrátságának fenntartása, tartósságának növelése. (pl. válogatások különféle szempont szerint, csoportosítások, kakukktojás játékok, „mi változott meg?” játékok)

Gondolkodás fejlesztése

A gondolkodás fejlődése párhuzamosan alakul a beszéd-készség és a látáshoz kapcsolódó képességek fejlődésével.

- analízis, szintézis (puzzle, mi hiányzik a képről? egyforma dolgok keresése, keresd a kis képet a nagy képben)
- csoportosítás, osztályozás, rendszerezés (tárgyak, állatok stb. megnevezése, csoportosítás adott szempont szerint – szín, forma, méret, azonosság, különbözőség, halmazalkotás tárgyakkal, színezéssel, főfogalom keresése)
- általánosítás (gyűjtőfogalomhoz rendelés)
- összehasonlítás (különbözőség, egyformaság, ellentétpárok, szabály felismerési játékok – pl. kakukktojás, dominó)
- lényegkiemelés (pl. rövid mesék elmondása)
- ok-okozati összefüggés (eseménysorok, képsorok kirakása, megkezdett mondat befejezése, igaz-hamis játékok)
- aritmetikai gondolkodás (mennyiségek, számkép és mennyiség egyeztetése, számlálások, összehasonlítások)
- problémamegoldó gondolkodás (problémahelyzetek megoldása pl. mit tennél, ha játékok, szerepjátékok)

A fejlesztő pedagógus feladatai

Szűrés – diagnosztika (szeptember)

- A gyermek megfigyelése a csoportban, előre meghatározott megfigyelési szempontok szerint (társas kapcsolatok, viselkedés, játék, figyelem, beszéd-kommunikációs készség, munka és feladatvégzés). Konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- A gyermek egyéni megfigyelése, szűrése a fejlesztő szobában, melynek részei: dominancia vizsgálat, DPT, Edtfeldt, emberrajz vizsgálat, GOH-GMP Beszédészlelés vizsgálata, mozgásvizsgálat az Alapozó terápia mozgásanyagával. A megfigyelések rögzítése a gyermek nyilvántartásában, az anamnézis lappal együtt.
- Egyéni fejlesztési terv elkészítése, fejlesztő munka (októbertől májusig, ellenőrző mérés januárban)

A fejlesztés két formája: egyéni és kiscsoportos

A fejlesztési terv a feldolgozott információk elemzése alapján készül, és a gyermek egyéni sajátosságainak, hiányosságainak, a fejlődés, érés eredményeinek függvényében alakul folyamatosan

Ellenőrző mérések (májusban) – kontroll vizsgálatok

A fejlesztő pedagógiai munka akkor tekinthető eredményesnek, sikeresnek, ha hatására az adott gyermek, idegrendszeri érése, fejlődése magasabb szintre jut önmagához képest, ha rész képességei tekintetében a fejlődés tetten érhető, nyomon követhető, mérhető.

Kapcsolattartás /szülőkkel, óvodapedagógusokkal, logopédussal, Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel/

A szülők rendszeres és részletes felvilágosítása az elért eredményekről, és állandó megerősítésük a fejlesztés ideje alatt, segíti a gyermeknek a családba és más közösségbe való beilleszkedését is. A szülők együttműködésének elnyerésével lehet közös munkánk hatékony, ehhez éreztetnünk kell, hogy fontos szerepük van, gyermekük fejlesztésében, fejlődésében.

Fontos, hogy a szülőt partnernek tekintsük, hogy erősítsük kompetencia érzését, ne adjunk kéretlenül tanácsot, hanem várjuk, meg amíg ő kérdez.

A fejlesztő pedagógus napi kapcsolatban van az óvodapedagógusokkal, jelzéseiket beépíti a fejlesztő munkába, és ötletadással, segíti az óvónők csoporton belüli nevelő-fejlesztő munkáját.

Heti rendszerességgel információt cserél az óvoda logopédusával, a közösen fejlesztett gyermekekről.

A Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel esetenként konzultál.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

Az a gyermek sajátos nevelési igényű, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság, szakvéleménye alapján

testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos

pszichés fejlődés zavarai miatt a tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).”

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény a sajátos nevelési igényű – mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekek, eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít. Az Alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek, és a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentésének megvalósítására törekszik.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását

a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

Óvodánk a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a sajátos nevelési igényű (beszéd fogyatékos, hallássérült) gyermek integrált óvodai nevelését vállalta Alapító Okiratában. Tervezett programunk, céljának és feladatának tekinti, hogy az óvodai nevelést és fejlesztést követően -7 éves kor körül- a sajátos nevelési igényű gyermekek is a képességeiknek megfelelő iskolatípusba kerüljenek.

Integráció fogalma

Jelenleg, a magyar köznevelés egyik legfontosabb, középtávon érvényesítendő céljának az integrációt tekinti. Magyarországon az összes köznevelési intézménynek fel kell készülnie arra, hogy az integráció elősegítése érdekében biztosítsák a különböző képességű gyermekek együttnevelését.

Az egyenlő esélyek megvalósulásának alapfeltétele, hogy olyanná kell formálni a befogadó közeget, hogy a gyermek jól tudjon benne fejlődni, és már gyermekkorban megtalálja helyét a társadalomban.

Az integráció szükségessége

A 3-7 éves korú gyermekek fejlődési sajátossága, hogy a megtapasztalt események, történések, közösségi és egyéni élmények kihatnak a későbbi társadalmi szemléletük alakulására. Ezért nagyon fontos, hogy már ebben a korai életszakaszban megtapasztalják társaik különbözőségeit. A tapasztalatok feldolgozását megfelelő pedagógiai módszerekkel segítve kialakul a toleranciájuk.

A befogadásra irányuló nevelési feladatok megoldása csak egy része a feladatoknak. Kapcsolódó feladatsorokat kell megoldani ahhoz, hogy a befogadás maximális és elégséges sérülés-specifikus fejlesztéssel párosuljon, melynek eredménye a saját magát is elfogadó, teljes életet élő ember.

Az integrált nevelés-oktatás előnyei

A sajátos nevelési igényű gyermek szempontjából:

- Megtanulja, hogy ő más.
- Konfliktuskezelő stratégiákat sajátít el.
- Megtanul harcolni.
- Megsokszorozott szociális kölcsönhatások érik.
- Társadalmilag elfogadott magatartás-repertoárt sajátít el.
- Fejlődik az alkalmazkodó képessége.
- Szocializációja magasabb szintet ér el.

Az ép gyermek szempontjából:

- Beépül a másság tapasztalata.
- Kialakulnak morális értékek (empátia, segítőkészség, tolerancia).
- Megtanulja az együttműködés más formáit.
- Saját egészsége, épsége felértékelődik.
- Elfogadóvá válik.
- Önismerete, önértékelése erősödik.
- Fejlődik az alkalmazkodóképessége.

Pedagógus számára

A program célja, hogy az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján (nem kisebbítve ezzel adott esetben a szegregált és

egyéb speciális fejlesztést végző intézmények szükségességét), a 3-7 éves integrálható gyermekek normál óvodai nevelés során - a részükre folyamatosan és elégségesen biztosított speciális fejlesztés mellett - gyermeki jogait is gyakorolva szociálisan, értelmileg, érzelmileg, az iskolai életre éretté váljanak. Adjon mind az ép, mind a SNI gyermekek számára lehetőséget, egymás megismerésére, elfogadására, és az egymással való kommunikációra így alapozva meg a későbbi társadalmi integrációt.

Az SNI gyermekek óvodai nevelésének céljai a normál pedagógiai célokkal megegyeznek; csupán a megközelítési módban térnek el attól, a diagnózistól, az egyéni pszichés és mozgásállapottól függően. Speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy ezen kisgyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot ériék el, így tevékeny tagjává váljanak környezetüknek, majd később a társadalomnak.

SNI gyermek ellátásának irányelvei

Az SNI gyermek fejlesztésének alapjául az illetékes Szakértői Bizottság szakvéleménye szolgál. A köznevelési törvény értelmében az SNI gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön.

A program arra épít, hogy az SNI gyermekek mintaként tekintik és érzelmileg kötődnek ép kortársaikhoz. Ez részükre spontán létrejövő húzóerőt jelent. Énképük és önértékelésük pozitív irányba fejlődik, csökken a függőségi beállítódásuk, nem hatalmasodik el rajtuk a sérültség tudata.

- Az ép gyermekek részéről a gyermeki előítélet mentességre építünk. Ezzel a későbbi társadalmi integrálódás, a természetes elfogadó attitűd kialakulásának alapjait célozzuk meg, valamint azt, hogy megtanulják a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányát.
- A társas kapcsolatok során a gyermekekben kialakul a másság természetesnek tekintése, valamint a másik pozitív tulajdonságainak értékelése.

A program feladatai:

Az óvodai nevelés általános feladatai az óvodás korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- egészséges életmód alakítása;
- érzelmi nevelés és szocializáció;
- értelmi fejlesztés és nevelés.

Nevelőmunkánk során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti
- a gyermek iránti elvárást fogyatékosának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékosának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, terapeuta együttműködése szükséges.

Személyi feltételek

Az intézményünkbe járó - szakértői vélemény alapján- sajátos nevelési igényű gyermekek szakszerű ellátását utazó gyógypedagógus vagy konduktor segíti, amennyiben ilyen kisgyermek jelentkezik.

Tárgyi feltételek

Szemponatok, és az óvodapedagógus feladatai a beszéd fogyatékos gyermek fogadásához:

- Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő.
- A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd) illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.
- A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

- A beszéd fogyatékos gyermek fejlesztésének középpontjában az aktív nyelvhasználatot segítő speciális terápiákat alkalmazó környezet áll.
- A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyék lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.
- Az óvodai nevelés/fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.
- A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.
- Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.
- Az óvodapedagógus a közléseit csökkentett beszédtempóban, rövid formában intézze a gyermekhez.
- Fontos feladat a beszéd fogyatékos gyermek motiválása, a beszéd fogyatékoságból eredő hátrányok miatti kirekesztettség érzésének csökkentése, megszüntetése, az önbizalom erősítése.
- Az óvodapedagógus személyisége legyen őszinte, nyitott, bizalmat sugárzó, melynek hatására a gyermek bátran kifejezi gondolatait, érzelmeit, beszédfélelme csökken.
- Biztosítsuk a foglalkozások oldott, bizalmas, stressz mentes légkörét, jelenjen meg a humor.
- Az elfogadó magatartás, az egyéni bánásmód elve nélkülözhetetlenek a pedagógus attitűdjében.
- Amikor beszél, nem a beszédhibájára figyelünk, hanem a mondanivalóra, és igyekszünk erre a csoport többi tagját is rávenni.
- Az aktivitás legapróbb jeleire való odafigyeléssel és – ha lehet – a feladatba való adekvát beépítésével elérhető, hogy a beszéd fogyatékos gyermekeknél gyakori

szorongó vagy éppenséggel agresszív viselkedésformák alkotó tevékenységgé alakuljanak át.

- Fordítsunk figyelmet arra, hogy a beszéd fogyatékos gyermek ne legyen se negatív, se pozitív diszkrimináció alanya.
- Mindig olyan feladattal lássuk el, amelyet eredménnyel el tud végezni.
- A beszéd fogyatékos gyermek együttműködésre való képessége korlátozott lehet a gátlások, frusztrációk miatt, ezért állandó motivációt igényel. Fontos az azonnali értékelés a sikerélmény megélése érdekében.
- Az óvodapedagógus előre tájékoztathatja a csoport tagjait a sajátos nevelési igényű gyermek érkezéséről, beszéd fogyatékoságának mibenlétéről, nem túlhangsúlyozva másságát, gyámolításának szükségességét.
- Fontos, hogy a csoportban beszéljenek a segítségnyújtás szükségességéről, lehetőségéről, mértékéről.
- A pedagógusnak nagy szerepe van abban, hogy mind a kirekesztést, mind a pozitív diszkriminációt elkerülje a gyermek. A túlzott segítség, az ép társak önfeláldozó magatartása mindkét fél részére személyiségkárosító lehet. A segítő odafigyelés és a tényleges segítségnyújtás gyakorlatát nem verbális instrukciókkal, hanem szituációk megteremtésével érhetjük el.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata, a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészleteti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

- A súlyos fokban hallássérült - siket - gyermekek (*a beszéd tartományban mért hallásszintek átlaga 90 db vagy nagyobb veszteséget mutat*) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata

a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése

- a grafomotoros készségfejlesztés és
- a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést. A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék legalább 300-400 szó terjedelmében a hozzájuk intézett kérdéseket, közléseket, azok globális szóképi felismerését, mondatba foglalt formában is.

- Az enyhe fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek *a beszédtartományban* mért hallásszintek enyhe nagyothallás esetében 30-45 dB, középsúlyos esetben 45-65 dB, súlyos esetben 65-90 dB hallásvesztéséget mutatnak. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap

- a nyelvi kommunikáció megindítása,
- a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése,
- a beszédértés, a szókinccsfejlesztés,
- a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése,
- a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Szövegértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével. Fejleszhetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés - valamint azzal párhuzamosan -, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van. Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatti - beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk.

A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek *esetében a hallás* különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként több: például testi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás, döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Szemponatok, és az óvodapedagógus feladatai, a magatartás-zavaros gyermek fogadásához:

- A csoportban lehetőség szerint ne legyen több viselkedészavart mutató gyermek, mert felerősíthetik egymás tüneteit.
- Az óvodapedagógus és a segítő szakemberek folyamatosan kapcsolatot tartsanak.
- A szorongó gyermek félelmeit megértően kezeljük.
- A hiperkinetikus kisgyermek esetében biztosítsunk elegendő lehetőséget a mozgásra.
- A szabályokat, határokat világosan a gyermek számára érthetően határozzuk meg, és következetesen tartassuk be azokat.
- Ne a gyermeket minősítsük.
- Tudatosítsuk benne tetteinek következményeit.
- Éreztessük, hogy bizalmunkat élvezi, döntést hozhat egyes esetekben.
- A hiperaktivitással gyakran együtt jár figyelemzavar is, fontos, hogy egyszerre csak egy rövid utasítást adjunk.
- A magatartás-zavaros gyermekekkel szemben nélkülözhetetlen a türelem.

- Igyekezzünk igazságosan kezelni a konfliktushelyzeteit, ne hibáztassuk akkor is, amikor nem ő volt a konfliktus kirobbantója.
- Örüljünk minden apró sikernek, viselkedésbeli pozitív változásnak.
- A pozitív viselkedéseit azonnal erősítsük meg.
- Az óvodapedagógus törekedjék a differenciálásra, mely megnyilvánulhat a csoportok szervezésében, eszközválasztásban, feladatszervezésben, egyéni értékelésben egyaránt.
- Támogassa a gyermekek cselekvő képességét, felfedező hajlamát.
- Az óvodapedagógus működjön együtt a családdal.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermeket, a hozzá igazodó, vélhetően eredményt hozó feladatokkal kell megkínálnunk, mely során figyelembe kell vennünk tanulási, figyelmi teherbíró képességét is.
- Az óvodapedagógusnak itt van a leginkább szüksége toleranciára, problémátűrő képességre, elfogadó attitűdre.
- Az óvodapedagógus kísérje tekintetével a magatartás-zavaros gyermeket minden helyzetben.
- Szoktassuk a gyermeket a szemkontaktus felvételéhez.
- A szabályokat előre, közös megegyezéssel alakítsuk ki.
- Erősítsük azon területeket, amelyekben kiemelkedő, ezzel is fejlesszük önértékelésüket, énképüket.
- Az óvodapedagógus segítő, elfogadó magatartása legyen a minta a többi gyermek számára.
- Erősítsük a mi-tudatot a gyermekekben. (pl.mi mindannyian szeretjük..., mi ezt nem így szoktuk..., stb.)
- Bátorítsuk a szülőket!

Szemponatok, és az óvodapedagógus feladatai a részképesség zavaros gyermekek fogadásához:

- Az óvodapedagógusnak és fejlesztő pedagógusnak együtt szükséges működnie a részképesség zavaros gyermekek fejlesztésében
- Az óvodapedagógus legyen elfogadó, nyitott, empatikus, szeretetteljes, következetes
- Az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek eltérő fejlődési ütemét, képességét, tehetségét, szociokulturális háttérét, segítse a gyermeket tehetsége

kibontakozásában, elmaradásainak fejlesztésében, hátrányos helyzetéből adódó felzárkóztatásában

- Az óvodapedagógus rendszeresen kövesse nyomon és rögzítse a gyermek fejlődési menetét
- Az óvodapedagógus ismerje meg a családot, alakítson ki bizalmi, partneri kapcsolatot a szülőkkel,

(A fejlesztési alapterületeket és fejlesztési alapelveket lásd a képesség kibontakoztató fejezetnél)

Összegzés

A sajátos nevelési igényű gyermekek, a fogyatékossgal élő felnőttek és a többségi társadalom érdeke is, hogy a jövő, amelyet most alakítunk, olyan legyen, ahol a sérült emberek természetesen élnek, dolgoznak, szórakoznak, tanulnak együtt ép társaikkal.

Programunk a megvalósításában részt vevő pedagógusoktól megköveteli:

- a két meghatározó képzettség (óvónői, gyógypedagógiai) kölcsönös ismeretét, illetve a szervezésben, tervezésben való biztonságos tájékozottságot.
- a gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő óvodapedagógus, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkezzen
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készítsen, individuális módszereket, technikákat alkalmazzon
- a foglalkozásokba a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat építse be, a gyermek fejlődésének elemzése alapján képes legyen eljárásai megváltoztatására, az adott szükséglethez igazodó alternatívákat keressen
- alkalmazkodjon az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
- működjön együtt a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait építse be a pedagógiai folyamatokba

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése

A hátrányos helyzetű családok gyermekei kognitív fejlődésükben öt éves korukra lényegesen elmaradnak a kedvezőbb körülmények között élő társaiknál. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy ezeket a hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Kiemelt jelentősége van a szülőkkel történő

együtműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg. Az együtműködés során az óvodapedagógusoknak és a fejlesztő pedagógusnak – helyzetüknél és képzettségüknél fogva – kiemelt szerepük és felelősségük van.

Gyermekeink szociokulturális háttere színes képet mutat.

Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbözőségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére, és a sikerélményre. Elfogadjuk, és tiszteletben tartjuk a másságot, erre neveljük gyermekeinket is.

AZ embernek önmagával harmóniában kell élnie. Ennek feltétele, hogy testileg-lelkileg egészséges legyen: meg tudja őrizni, helyre tudja állítani jó közérzetét, stabilizálni, védeni tudja önmagát: optimális legyen személyiségének működése, fejlődése. E funkció, e célok eredményes és hatékony szolgálata azt feltételezi, hogy képes lesz a személyes érdekeket szolgáló döntéseket meghozni, azokat végrehajtani és megvalósítani.

Célunk: A személyre szóló nevelés végső célja az önfejlesztő személyiség, az önfejlesztésre nevelés. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést és az én, a személyes tudat kialakulásának, fejlődésének segítségét. Óvodai nevelésünk célja ezen képességek megalapozása.

A pedagógusok feladatai:

- A szociális képességek fejlesztése
- Szociális kommunikációs képességek fejlesztése, mint a kommunikáló felek aktivitásának: azaz érzelmi állapotának, magatartásának és viselkedésének aktuális befolyásolási képességének fejlesztése
- Csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése a gyermekeink életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése, versenyek, és számos, az óvodai életre jellemző helyzetek során
- Az együtműködés, a vezetés és a versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése a segítő együtműködés rendszeres alkalmazásával, a segítő nevelői magatartás megtapasztalásával, valamint a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlása során

- A kötődés képességének fejlesztése, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociális viselkedést, és a személyiség szociális fejlődését
- Az egészséges és kulturált személyiség fejlesztése érdekében személyes motívumok kialakítása
- Az önkiszolgálási motívumok közé tartozó biológiai szükségletek, a komfortszükséglet a mozgás és élményszükséglet
- Önvédelmi motívumok fejlesztése az egészséges életmódra nevelés, a konfliktusok kezelésére történő nevelés kapcsán
- A szuverenitás motívumainak kialakítása, mint az önállósulási és öntevékenységi vágy
- A reális, a képességeket is figyelembe vevő teljesítményértékelés eredményeként az önértékelési motívumok fejlesztése, mint az önbizalom és az önbecsülés
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása
- Az optimális ideig tartó óvodáztatás biztosítása
- Olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztását
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása
- A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása
- Szókincs, nyelvi kifejező készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése
- Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés
- Egészségtudat kialakítása, táplálkozás
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek
- A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek
- Differenciálás
- Kooperatív tanulási technikák
- Mozgás- zene felhasználása
- Szülőkkel való partneri együttműködés módszerei
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi (fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés

- Egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában
- A tanulási képességek megalapozása
- A tanulás és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése
- Megoldási késztetés, monotonia tűrés, figyelemkoncentráció
- Az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása
- Tanácsadás a kijelölt iskolával, szabad iskolaválasztással, a halmozottan hátrányos helyzetűek előnyben részesítésével kapcsolatban
- A sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás
- Igény és elégedettség mérés abban a két általános iskolákban, ahol az adott évben a legtöbb volt óvodásunk kezdi meg általános iskolai tanulmányait
- Bemutató foglalkozás során volt óvodásaink látogatása
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről
- Az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése
- A gyermekek alkotásainak megmutatása
- Szülők részvételi lehetőségeinek biztosítása a nap bármely szakában
- Szükség és igény szerint
- Gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése
- A család szokásainak és értékrendjének megismerése, megértése
- A család erőforrásainak feltárása.

VIII. Gyermekvédelem

Óvodánkban gyermekvédelmi felelős tevékenykedik, akik koordinálják a gyermekvédelmi munkát.

Ha az óvoda a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól. A gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről a szülőket a tanév elején tájékoztatni kell. A házirendben meg kell határozni azokat a védő-óvó eljárásokat, amelyeket a gyermekeknek az intézményben való tartózkodás során be kell tartaniuk.

Célunk: a prevenció, a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése illetve segítségnyújtás. Együttműködés a családdal, különböző szakemberekkel. Olyan feltételek megteremtése, ahol minden gyermek biztonságban és jól érzi magát, és képességeit, tehetségét a lehető legjobban ki tudjuk bontakoztatni.

A gyermek jogai

A gyermeknek joga:

- hogy a nevelési-oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, óvodai életrendjét – pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával – életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki
- vallási és világnézeti meggyőződésének megfelelő oktatásban és nevelésben részesüljön, mely az óvodai nevelési időn kívül szervezhető
- képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben részesüljön,
- nem állami, önkormányzati intézményben vegye igénybe az óvodai ellátást,
- személyiségi jogait, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi élethez való jogát az óvoda tiszteletben tartsa,
- állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban részesüljön,

Az óvodai nevelés során a gyermek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, védelmet kell számára biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben. A hátrányos megkülönböztetés tilos! Az óvodai nevelés és nevelést-oktatást kiegészítő pedagógiai szakszolgálatok igénybevétele ingyenes. Minden gyermek számára biztosított az óvodai neveléshez való egyenlő hozzáférés.

Különleges bánásmód

A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzdő gyermek közösségi életbe való beilleszkedését elősegítő rehabilitációs célú foglalkoztatásra jogosult, amelyet az óvodai nevelés vagy a nevelési tanácsadás keretében kell megvalósítani.

A gyermeknek joga, hogy családja anyagi helyzetétől függően kérelmére ingyenes vagy kedvezményes étkezésben részesüljön, mentesüljön a gyermeket terhelő költségek megfizetése alól.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztését, a gyermek fogyatékoságának megfelelő szakemberek végzik, nevelési időben.

A szülő jogai

- A szülőt megilleti a nevelési intézmény szabad megválasztásának joga.
- Az óvodai nevelés nyelve a magyar, illetve a nemzeti és etnikai kisebbség nyelve. A szülők joga igényelni, hogy az óvoda a nevelési programjában és tevékenységében a tájékoztatást és az ismereteket többoldalú módon közvetítse:
 - megismerni az óvoda nevelési programját, házirendjét,
 - tájékoztatást kapni gyermeke fejlődéséről, magatartásáról, nevelésében tanácsot, segítséget kapni,
 - kezdeményezni az óvodaszék vagy a szülői munkaközösség létrehozását,

A szülő kötelessége, hogy:

- biztosítsa gyermeke – óvodai nevelés keretében folyó – iskolai életmódra felkészítő foglalkozáson való részvételét,
- megtegyen minden tőle elvárhatót gyermeke fejlődéséért,
- elősegítse gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését.

Fel kell venni az óvodába azt, akinek felvételét a gyámhatóság kezdeményezte.

Gyermekjóléti alapszolgáltatások:

A gyermekjóléti alapellátások a személyes gondoskodás keretébe tartoznak. Az alapellátás a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét, a családban történő nevelésének elősegítését, a veszélyeztetettség megelőzését, kialakult helyzet megszüntetését, a gyermek családból történő kiemelésének a megelőzését szolgálja.

Az óvodai gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A szülő kérésére a különböző segélyek, ellátások igénylésével kapcsolatos kérelmek előterjesztése a gyermekjóléti szolgálat felé
- Tájékoztatni a szülőket a gyermek számára szervezett szabadidős programokról
- Az óvodában a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontosabb intézmények címét, telefonszámát (Gyermekjóléti szolgálat, Nevelési Tanácsadó)

- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi a gyermekjóléti szolgálat segítségével
- Gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot
- Nevelési év elején tervet készít, ezt a feladattervet havonkénti lebontásban készíti el
- Munkájáról évente beszámolót készít
- Folyamatosan kapcsolatot tart a családokkal foglalkozó szakemberekkel, intézményekkel
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását
- Felméri az intézményben a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket, és nyilvántartásba veszi őket, és folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekvédelmi eseteket
- Felveszi a kapcsolatot szükség esetén az illetékes szervvel
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodapedagógusok között
- Családlátogatást végez a csoport óvodapedagógusaival szükséges esetben
- A gyermek érdekében teendő intézkedésekről az óvodapedagógusoknak tanácsot ad
- Gyermekvédelemmel kapcsolatos információk átadása, továbbképzéseken való részvétel
- Szakirodalom figyelése és ajánlása az óvodapedagógusoknak és szülőknek

Az óvodai nevelőtestület feladatai:

- A nevelés-oktatás során az ismereteket sokoldalúan közvetíteni
- A nevelés során figyelembe venni a gyermek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődésének ütemét, fejlettségét, fogyatékosságát
- Segíteni a gyermek tehetségének kibontakoztatását
- Segíteni a hátrányos helyzetben lévő gyermek felzárkóztatását
- Baleset esetén a szükséges intézkedést megtenni
- A gyermek emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartani
- A szülőket rendszeresen tájékoztatni, kérdéseikre választ adni

- Közreműködni a gyermekvédelmi feladatok ellátásában a gyermekjóléti szolgálattal a fejlődést veszélyeztető körülmények feltárásában, megelőzésében, megszüntetésében
- Felderíteni a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat
- Pedagógiai eszközökkel a káros hatások megelőzésére kell törekednie
- Valamint a gyermekvédelmi felelős segítségével intézkedést kezdeményez
- Biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését óvodán belül
- Új óvodások befogadását, beilleszkedését elősegíteni
- Gyermeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni
- Problémás esetekben a gyermekvédelmi felelős segítségét kérni
- Közreműködni az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában
- Elősegíteni az integrált nevelést a gyermek problémáinak megfelelően
- Figyelemmel kísérni a rendszeres óvodalátogatást, a hiányzást szükség esetén jelenteni
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő nevelését
- Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt napok, ünnepélyek szervezése

Az óvodaigazgató gyermekvédelmi feladata:

- A igazgatói felelősség kiterjed az óvodai nevelő munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is
- Az intézkedéseket a házirendben rögzíti, az SZMSZ-ben szabályozni kell a személyi felelősség kérdését
- Biztosítja a rendszeres egészségügyi vizsgálatok elvégzésének feltételeit (óvodaorvos, fogorvos) az óvodában
- Ellenőrzi az intézményben folyó étkeztetés minőségét az óvodaorvossal együtt
- Felelős azért, hogy minden – környezetébe tartozó – gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, amikor az ötödik életévét betölti
- Szükség esetén javaslatot tesz a család bevonására a szociális segélyezettek körébe
- Biztosítja a gyermekkel kapcsolatos adatok védelmét, valamint felhívja az óvoda dolgozóinak figyelmét a hivatali titoktartási kötelezettség betartására

- Nemzeti vagy etnikai kisebbségi óvodai nevelésben a kisebbség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatok, (anyanyelven folyó nevelés vagy kétnyelvű nevelés, anyanyelven folyó speciális szolgáltatások, kulturális hagyományokat ápoló művészeti tevékenység)

Intézményünk speciális szolgáltatásai

Nevelési időben szervezett, térítésmentes szolgáltatások:

Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése szakemberek segítségével:

- Logopédus
- Fejlesztő pedagógus
- Gyógytestnevelő
- Pszichológus
- Hittan és vallásoktatás amennyiben igény van rá

IX. A gyermek fejlettségállapotának mérése, a pedagógiai munka dokumentációi

A gyermek fejlettségi állapotának mérése

Óvodánk a gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk.

Ha az óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda igazgatója tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés *a)* pontjában foglalt köteleességekről, továbbá a köteleességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről, valamint az Nkt. bekezdésében foglalt jogokról.

Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda igazgatója az Nkt. 72. § (1) bekezdés *a)* pontjában, valamint (4) bekezdésében foglaltak alapján a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt.

Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét félévenként rögzíti. Rögzítjük a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

Óvodánk írásos dokumentumai

- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Budaörsi Vackor Óvoda Pedagógiai Programja
- Budaörsi Vackor Óvoda Minőségirányítási Program
- Éves munkaterve
- Egyéni fejlődési napló
- Óvodai csoportnapló, mely tartalmazza a:
 - Nevelési tervet félévente
 - Tanulási fejlesztési tervet heti tervezésben
 - Fejlesztési terv anyagának éves feldolgozása a különböző tevékenységek területén.

Érvényességi rendelkezések

A Pedagógiai Program érvényességi ideje:

Hatálya: 2026

Hatályba lépés időpontja: A Fenntartó jóváhagyását követő napon

Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- A jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások,
- A partneri igények változása
- A program ellenőrzése során feltárt hiányosságok megszüntetése miatt.

A Pedagógiai Program jellege: nyilvános.

Megtekinthető:

- Az igazgató irodájában
- Intézmény honlapján

Legitimáció

<p align="center">Intézmény OM – azonosítója 032751</p>	<p>Készítette: Balászné Miczák Katalin Óvodaigazgató P.H. <i>az Nkt. 26. § (1) bekezdése szerint a nevelőtestület bevonásával</i> Budaörs, 2026. május 12.</p>
<p>Az óvoda szakmai munkaközösségei a jogszabály által ráruházott hatáskörében véleményezte szakmai javaslatait megtette. Budaörs, 2026. május 12. <i>Szabó Anna</i> A szakmai munkaközösségek nevében</p>	<p>A Szülői Szervezet megismerte és támogatja annak megvalósítását. Budaörs, 2026. május 12. <i>[Signature]</i> Szülői Szervezet elnöke Továbbá A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak a pedagógiai program tartalmáról a tájékoztatást megkapták</p>
<p align="center">Budaörs Német Nemzetiségi Önkormányzata a Pedagógiai Programot véleményezte és a benne foglaltakat a <i>50</i>/2026..... <i>(N.M)</i> sz. határozat értelmében elfogadásra javasolta. Budaörs, 2026. május 12. <i>[Signature]</i> Német Nemzetiségi Önkormányzata elnöke P.H.</p>	
<p><i>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése és 83. § 2) g) pontja által felhatalmazva, a Budaörsi Vackor Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó a 76</i>/2026. <i>(V.20)</i> KMISB sz. határozatával jóváhagyta. Budaörs, 2026. május 27. <i>[Signature]</i> A fenntartó képviselőjében P.H.</p>	
<p>A dokumentum jellege a Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (1) és (3) bekezdése alapján: Nyilvános Megtalálható: www.vackorovoda.hu.</p>	<p>Érvényes és hatályos: 2026. május 28-tól visszavonásig</p>

Melléklet:

A „Zöldóvoda” kritériumrendszere

Óvodánk 2011-ben megpályázta és elnyerte a „Zöld Óvoda” címet. A cím elnyerése után egy szigorú kritériumrendszernek kellett megfelelni, melyek betartása környezettudatossá neveli mind a gyerekeket, mind a szüleiket.

„Zöldóvoda” kritériumrendszere

1. Az óvoda szellemiségében a környezeti nevelés alapján működik. A helyi nevelési program a környezeti nevelést kiemelten kezeli, erre építi a fejlődést elősegítő tevékenységeket, tartalmazza a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséget.
2. A helyzetelemzésben kitérnek a helyi, regionális környezetvédelmi és egészségügyi szervezetek, a civil szerveződések, a társintézmények, a szülői közösség stb. helyi stratégiájára, terveire. Ezek lehetnek: a helyi környezetvédelmi program, az egészségkép vagy terv, az óvodával kapcsolatban álló iskola környezet-egészségvédelmi programja, stb. amelyek mind a humán, mind az anyagi erőforrások biztosításában az óvoda segítségére vannak és gazdagítják tevékenységeit. Az egészségkép megfogalmazásában is szerepel a helyi környezet kiemelt szerepe.
3. A helyi célok, feladatok megfogalmazásában természet- és környezetvédelmi feladatok kiemelten szerepelnek a helyi adottságok alapján (pl. fák védelme, faápolás, faültetés, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, a lakóhely-megismerési tevékenységek, az épített és a természeti környezet védelme stb.).
4. A nevelőmunka tervezésében, a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.

5. A nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített fejlődést elősegítő tevékenységek kerülnek megvalósításra (pl. az igényeknek megfelelően megvalósul a képességek fejlesztése, eszközhasználat megtanulása, ismeretszerzés és alkalmazás modern módszereinek használata, kirándulások stb.)
6. A gyerekek nevelése egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján tevékenységközpontú módszerekkel zajlik, kiterjed a sajátos nevelési igényű, nemzetiségi és kisebbségi gyermekek nevelésére is.
7. Az óvodapedagógus alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulásának megvalósítását (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, projekt módszer alkalmazása, kooperatív tanulás, erdei óvoda stb.)
8. A településen és az óvodában élő, a gyermekek életkorának megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása megvalósul az óvoda életében a szülők bevonásával, és így a családdal való kapcsolatban, valamint a település szinterein. A zöld jeles napok (természet-ünnepek, egészségi jeles napok) kiválasztásánál is érvényre jutnak a környezeti adottságok (pl. a vízparti településeken a víz világnapját, a hegységekben lévőknél a madarak és fák napját ünneplik elsősorban).
9. Az óvoda minden dolgozója tisztában van a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel és ez minden tevékenységben megnyilvánul. Ezáltal az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.
10. Az óvodapedagógusok hét évenkénti továbbképzésének részét képezi a környezettudatos neveléshez kapcsolódó területek.
11. Az óvodaépület helyiségeinek berendezése segíti a környezetbarát szemléletmód, valamint az egészséges életmód megalapozását. Az óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság a praktikusság jegyeit mutatja, a helyi sajátosságot is tükröző természetes anyagok felhasználása érvényesül. A gyerekek által használt eszközöket, játékokat körültekintően vásárolják meg, pl.: nincs mérgező festékkel bekenve, nem káros a környezetre.

12. Minden csoportszobának egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényvel, a természetsarokban a természet által adott kincsekkel. Növényápolási, állatgondozási feladatokat látnak el a gyermekek rendszeresen az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben.

13. Az óvoda udvara mentes az allergiát, a mérgezést és sérülést okozó növényektől. Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a zöldséges- és virágoskert, a gyógy-és fűszernövény rész, a sziklakert, a kerti tó stb. A gyermekek kertgondozáshoz használnak kerti szerszámokat.

14. Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játéknak. Udvari árnyékolók és ivókút illetve ívési lehetőség biztosított. A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhöz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.

15. A takarékosági rendszer kiépített az óvodában a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén. Az épületen belül energiatakarékos izzók vannak a folyosókon, termekben a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. A fűtési rendszer környezetbarát. WC öblítők, hideg-meleg kevert csapvíz, a levegő illatosítására gyógynövények (nem használnak hajtógázos légillatosítókat).

16. Szelektív hulladékgyűjtés biztosított az óvoda egész épületében (pl. papír, műanyag stb.), kivéve a veszélyes hulladékokat (pl. elem, olajos palack stb.). A hulladék nem szemét elv hasznosítása az újrafelhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul.

17. Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek, hogy a gyerekek újból felhasználhassák (elvihessék onnan rajzolni, hajtogatni stb.)

18. Az óvoda működtetése során az óvoda vezetősége a környezetkímélő anyaghasználatra (környezetbarát tisztítószereket használata), a tudatos takarékosagra, a kapcsolatok széles és többirányú kiépítésére kiemelten törekszik.

19. Az óvodapedagógusok folyamatosan gyarapítják a környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalmat, a felnőtt és a gyermek környezet- és egészségbarát szemléletre ható könyvek vonatkozásában egyaránt. Alakítják a gyermekek és családtagjaik környezettudatos településlakói /városiak és fogyasztói szokásait.

20. Széles körű kommunikációs kapcsolat folyik az óvoda és partnerei között. Ezzel biztosított a társadalmi hatás a minőségfejlesztés elvek alapján, vagyis partneri kapcsolat működik a környezet- és természetvédelem érdekében: az óvoda környezetében élőkkel szülőkkel, a lakossággal, (szülői értekezleti témák, fórumok szervezése, rendezvények: sportnapok, állatok gondozása, egészséges táplálkozás, növényápolás és védelem, kirándulások stb.), az óvodákkal, és más gondozási-, nevelési-, valamint nevelési-oktatási intézményekkel, a fenntartóval.

1. sz. függelék

Kötelező eszközök és felszerelések jegyzéke

Intézményünkben, a törvényi elvárásoknak megfelelően az alábbi eszközök és felszerelések állnak rendelkezésre, melyet a mindenkori költségvetési lehetőségek függvényében biztosítunk, fejlesztünk, és bővítünk. Az Alapító Okiratban szereplő speciális fejlesztést igénylő gyermek érkezése esetén, az óvodai élethez elengedhetetlen speciális eszközök beszerzése szükséges.

Helyiségek

- gyermekcsoportonként - csoportszoba, gyermeköltöző, gyermekmosdó, WC
- tornaterem, egyéni fejlesztő, és logopédiai szoba, játszóudvar, igazgatói iroda, óvodatitkári iroda, nevelőtestületi szoba, orvosi szoba.
- Kiszolgálóhelyiségek: felnőtt öltöző, felnőtt mosdó, felnőtt WC, szertár.

Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

- Csoportszoba:
 - gyermeklétszám szerint – óvodai fektető, gyermekszék, asztal
 - gyermekcsoportonként – redőny, fehér függöny, szőnyeg, játéktartó szekrény, fektető tároló, hőmérő, óvodapedagógusi asztal, felnőtt szék, edény- és evőeszköz tároló szekrény,
- Tornaterem: tornapad (4), tornaszőnyeg (2), bordásfal (8), óvodai többfunkciós mászó készlet, kézi tornaszerek a gyermekek létszámának megfelelően, Ayres terápia eszközei /fejlesztőpedagógus, logopédus részére.
- Logopédiai foglalkoztató: tanulási képességeket fejlesztő eszközök, tükör, asztal, szék, szőnyeg
- Játszóudvar: udvari homokozó, mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök
- Igazgatói iroda: íróasztal és szék, szék, telefon, iratszekrény, szobaszéf, számítógép, nyomtató
- Óvodatitkári iroda: íróasztalok, székek, iratszekrény, fénymásoló, telefon, számítógép
- Nevelőtestületi szoba: asztal, székek, (létszámnak megfelelően), könyvszekrény.

- Gyermeköltöző: öltözőrekesz, ruhatároló, fogas, öltöző pad (gyermeklétszám figyelembevételével)
- Gyermekmosdó, WC: törülköző tartó, falitükör, rekeszes fali polc (gyermeklétszám figyelembevételével)

Tisztálkodási és egyéb felszerelések

- Felnőtt és gyermeklétszám szerint: egyéni tisztálkodó szerek, törülköző, takaró, párna ágynemű-huzat
- Mosdókagylónként: tisztálkodó felszerelések
- Asztalonként: abrosz, szalvétatartó

Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

- mosógép, szárítógép, vasaló, szárítóállvány, takarító eszközök, kerti munkaeszközök, hűtőgép, porszívó

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Játékok, játékeszközök

- Különféle játékformák (mozgásos játékok, szerepjátékok, építő,- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei:
 - mozgásos játékok: falovacska, egyensúlyozó labirintus, elefánt talp, kugli,
 - szerep játékok: babakocsi, babaágy, babaszobai és konyhai
 - felszerelések, orvosi táska, fodrászos kellékek, plüss állatok, műanyag
 - állatok, különböző méretű autók, szőnyegváros,
 - építő és konstruáló játékok: különböző méretű fakockák, Lego és Duplo készletek, mágnes kirakó,
 - dramatizálás és bábozás: fejdíszek, ruhák, különböző méretű bábok, kesztyű és ujjbábok, bábtartó bábokkal, favár, betlehemes fajáték, erdei állatok
- mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök:
 - padok, zsámolyok, ugrószekrény, Greiswald elemek, babzsák, karikák, ugrókötelek, szivacs szőnyegek, különböző méretű labdák, ugró labda, bordás falak, mászókötel és rúd, mini trambulín, forgó kúp-tölcsér, függő-

billenő hinta, gördeszka, háló hinta, nagyméretű tüskés labda, léglabda, Winther biciklik és gyermekjárművek,

- ének, zene, énekes játékok eszközei:
 - hangszerek, hangszerkészletek (gyermeklétszámnak megfelelően), kosár, kötény,
 - szoknya, kendő, kalap, táncos ruha,
- az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei:
 - képeskönyvek, mesekönyvek, leporellók, ismeretterjesztő könyvek,
- értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök:
 - memória játékok, társasjátékok, logikai készlet, Ravensburger játékok, kirakók, kártyák, dominók, érzékelő játék, fejlesztő játékok
- ábrázoló tevékenységet fejlesztő (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka) anyagok, eszközök:
 - gyurmázáshoz eszközök, különböző rajzeszközök (ceruza, filc, zsírkréta, aszfaltréta) különböző eszközök festéshez (ecset, gombfesték, tempera, üvegfesték, márványozó festék, ujj festék, festékkeverő tálak), forma lyukasztó, különböző papírok (rajzlap, selyempapír, dekor fólia, krepp papír, dekor papír) ragasztók, ragasztó pisztoly, gyermek és felnőtt ollók, gyöngyök, tűk- és fonalak, szövőkeretek, maradék anyagok, töltőanyagok, raffia, gyapjú, hurkapálcika, barkács terítő, varrható képek,
- a természeti – emberi - tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok:
 - nagyító, távcső, ember-, állat-, növény-, és közlekedési szemléltető képek, természetrajzi tablók, diaképek, akvárium, természet és élő sarok eszközei, Minimat, kosarak,
- munkajellegű tevékenységek eszközei:
 - kötény, műanyag- és textilterítő, seprű és lapát, kerti szerszámok, hólapát, vödörök, locsolókanna.

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

- projektor
- laptop (csoportonként 1db)

- magnó (csoportonként 1db)
- diavetítő (2db)
- vetítövászon (2db)
- hangszer óvodapedagógusoknak (furulya)
- hangszerek gyermekeknek (csörgő dob, kézidob, ritmus bot, triangulum, cintányér, harangjáték, csengő, népi ütő és ritmushangszer készlet)
- egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések (Ayres, eszközök, fejlesztő játékok)

Egészség- és munkavédelmi eszközök

- Ételminta-vétel készlet (üvegtartály/ételmintástasak), mentőláda, gyógyszerszekrény, Munkaruha, tűzoltó készülék – törvényi előírásoknak megfelelően